

แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพของเมือง ในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

ทิศทางการพัฒนาโลกในช่วง ๑๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๗๓) ได้มุ่งให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ซึ่งกำหนดไว้ ๑๗ เป้าหมาย ๑๖๙ เป้าประสงค์ และ ๒๔๑ ตัวชี้วัด โดยเรื่องการผลิตและการบริโภคถูกกำหนดไว้ในเป้าหมายที่ ๑๒ เรื่องการสร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ซึ่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนเช่นกัน โดยที่ผ่านมา ได้กำหนดไว้เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ รวมถึงได้มีการจัดทำแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๓ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาของประเทศ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเมืองและชุมชนที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความเป็นอยู่และมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี และเป็นหน่วยขับเคลื่อนระดับพื้นที่ในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายด้านการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เพื่อจะช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บรรลุเป้าหมาย โดยในการจัดทำแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน สำนักงานนโยบายฯ ได้ดำเนินการศึกษาใน ๔ พื้นที่ศึกษา ได้แก่ ภาคเหนือ เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เทศบาลตำบลโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ภาคกลางและภาคตะวันออก เทศบาลตำบลกุฎีไฉ้ จังหวัดชลบุรี และภาคใต้ เทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการจัดทำแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และจัดทำแผนงานและโครงการ สำหรับการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอขอบคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ๔ เทศบาล ใน ๔ พื้นที่ศึกษาดังกล่าว ที่ได้สนับสนุนข้อมูลและให้ความร่วมมือจนทำให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนนี้ จะช่วยทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อดำเนินงานบรรลุเป้าหมายด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ทำให้ประเทศไทยมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และมีสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อไป

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กันยายน ๒๕๖๑

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญรูป

บทที่ ๑	บทนำ.....	๑
๑.๑	หลักการและเหตุผล	๑
๑.๒	วัตถุประสงค์.....	๒
๑.๓	ความหมายของรูปแบบและแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพ.....	๓
๑.๔	แนวคิดการเสริมสร้างศักยภาพ	๓
บทที่ ๒	ขั้นตอนการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน	๗
๒.๑	ขั้นตอนการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	๗
๒.๒	เนื้อหาสาระความรู้เรื่องแนวทางการลดปริมาณขยะมูลฝอยต้นทางให้เหลือศูนย์ โดยการมีส่วนร่วม และแนวทางการดำเนินงานด้านสำนักงานสีเขียว.....	๑๔
บทที่ ๓	แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน	๑๗
๓.๑	ปัจจัยความสำเร็จ.....	๑๗
๓.๒	แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และแนวทางการปฏิบัติ	๑๘

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๔	การจัดทำแผนงานและโครงการ.....	๒๕
๔.๑	การจัดทำแผนงานและโครงการ.....	๒๕
๔.๒	การจัดทำสาระสำคัญของโครงการ	๒๙
๔.๓	กรณีตัวอย่างการจัดทำแผนงานและโครงการ.....	๓๐
๔.๔	การติดตามและประเมินผล	๕๗
บรรณานุกรม.....		๕๙

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๔ - ๑	สาระสำคัญของแผนงานที่จะดำเนินการ	๒๘
ตารางที่ ๔ - ๒	องค์ประกอบของโครงการ	๒๙

สารบัญรูป

หน้า

รูปที่ ๒ - ๑	ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการเพิ่มศักยภาพของเมืองในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ..	๑๓
รูปที่ ๓ - ๑	แสดงแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน	๒๔
รูปที่ ๔ - ๑	แสดงตัวอย่างการจัดทำแผนงานและโครงการ	๒๖
รูปที่ ๔ - ๒	แสดงแผนงานเสริมสร้างศักยภาพในการลดปริมาณขยะมูลฝอยของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๑
รูปที่ ๔ - ๓	แสดงแผนงานการส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๔๐
รูปที่ ๔ - ๔	แสดงแผนงานการสร้างสังคมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	๔๙

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

สถานการณ์การเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างต่อเนื่องได้ส่งผลต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาโลก โดยปัจจุบันประชากรทั่วโลกมีประมาณ ๗.๓ พันล้านคน และคาดว่าในอีก ๑๕ ปีข้างหน้า หรือปี พ.ศ. ๒๕๗๓ (ค.ศ. ๒๐๓๐) จะมีประชากรเพิ่มขึ้นอีก ๑ พันล้านคน หรือมีจำนวนประชากรประมาณ ๘.๓ พันล้านคน จึงได้เกิดแนวคิดการสร้างการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการบูรณาการมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในลักษณะที่ให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสามารถดำเนินควบคู่ไปพร้อมๆ กับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ในลักษณะให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและคุ้มค่า รวมถึงเกิดของเสียหรือการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จากกระบวนการผลิตและการใช้งานให้น้อยที่สุด ขณะเดียวกันก็คำนึงถึงการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่สังคม รวมทั้งช่วยสนับสนุนการลงทุนให้มีการจัดวางระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่สะอาดขึ้น เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ลดการใช้ทรัพยากร เพิ่มการจ้างงานที่เกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยีสีเขียว เปิดตลาดการส่งสินค้าออกใหม่ในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาระบบการผลิตด้วยการเพิ่มมูลค่าและให้ใช้ทรัพยากรน้อยลงแต่สร้างประโยชน์ได้มากขึ้น และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ซึ่งแนวทางต่างๆ เหล่านี้ได้นำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาในระดับโลก โดยกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายที่ ๑๒ “สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน” ภายใต้อายุ ๑๗ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยได้กำหนดไว้เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ จนถึงแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ รวมถึงได้มีการจัดทำแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ซึ่งมีแนวทางการส่งเสริมการผลิตอย่างยั่งยืนในภาคการเกษตร เช่น การส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืน (เกษตรธรรมชาติ เกษตรทฤษฎีใหม่ และเกษตรอินทรีย์) เป็นต้น และภาคอุตสาหกรรม เช่น การส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักการการพัฒนาเทคโนโลยีสะอาด (Cleaner Technology) การผลิตที่สะอาด (Cleaner Production) การส่งเสริมการป้องกันมลพิษ (Promotion Prevention) รวมทั้งการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อลดการเกิดของเสียให้น้อยที่สุด (Waste Minimization) ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาเป็นวัตถุดิบ รวมถึงลดการใช้พลังงาน และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าสูงสุด อีกทั้งยังเป็นการเพิ่ม

ขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ผลิต ส่วนแนวทางการบริโภคที่ยั่งยืน ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคในการซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการดำรงชีวิตประจำวัน

การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนให้เกิดขึ้นในสังคมไทย จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อให้สังคมมองเห็นคุณค่าของทรัพยากร ร่วมกันปกป้องการเกิดมลภาวะ และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งในขั้นตอนการผลิต จำหน่าย และบริโภค ตลอดกระบวนการได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกันประชาชนมีความตระหนักต่อการใช้สินค้าและบริการที่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น และเพื่อให้เกิดสังคมที่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทสำคัญในระดับพื้นที่ที่จะต้องมีการให้บริการประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสังคมที่น่าอยู่ และลดความเสื่อมโทรมของปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการแก้ไขปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพในการดำเนินงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขีดความสามารถด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่ และการให้บริการด้านต่างๆ เช่น การให้บริการด้านสาธารณสุข การศึกษา การคมนาคม และการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดเป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะการจัดการอย่างเป็นองค์รวม (Holistic Approach) และครอบคลุมทุกด้านอย่างบูรณาการตลอดทุกๆ มิติ ในขั้นตอน หรือกระบวนการที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการเกิดของเสียที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ แต่ยังคงส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และเพิ่มขีดความสามารถของประเทศ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับความหมายที่โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติได้ให้ไว้ว่า การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน คือ “การดำเนินการแบบองค์รวม เพื่อลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากระบบการผลิตและการบริโภค ควบคู่กับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกคน” (UNEP 2011)

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพของเมืองด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนให้ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้ ความเข้าใจต่อแนวทางการดำเนินงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานและร่วมสนับสนุนให้เกิดเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน

๑.๒.๒ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีแผนงาน/โครงการที่มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่เหมาะสม เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร ได้แก่ การคัดแยกขยะ การบริหารจัดการทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพภายในสำนักงานหรือองค์กร

๑.๓ ความหมายของรูปแบบและแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพ

๑.๓.๑ รูปแบบ

ความหมายของคำว่า “รูปแบบ” มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลากหลายดังนี้

- ยาวดี วิบูลย์ศรี (๒๕๔๔) ได้ให้ความหมายคำว่า รูปแบบ ซึ่งหมายถึง วิธีการที่บุคคลถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และจินตนาการต่อเรื่องใดๆ ให้ปรากฏ ด้วยการใช้วิธีการสื่อสารที่สามารถทำให้เข้าใจได้ง่าย กระชับ และสอดคล้องกับหลักการอย่างเป็นระบบ อาทิ การใช้ภาพวาด แผนภูมิ แผนผัง หรือสมการ เป็นต้น

- ทิศนา แคมมณี (๒๕๕๐) กล่าวถึง รูปแบบ ว่าเป็นสิ่ง que แสดงออกมาเป็นรูปธรรมจากความคิด ที่เป็นนามธรรมของบุคคลที่ได้แสดงออกมา ได้แก่ คำอธิบาย แผนผัง หรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและผู้อื่น เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

- วาโร เฟิงส์วส์ตี (๒๕๕๓) อธิบายความหมายของคำว่า รูปแบบ ว่าหมายถึง กรอบความคิด ทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงาน และเกณฑ์ต่างๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

- ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๕๔) ได้ให้ความหมายของคำว่า รูปแบบ ซึ่งหมายถึง รูปที่กำหนดขึ้น เป็นหลักหรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับ

จากความหมายของรูปแบบที่กล่าวมาข้างต้น จึงได้กำหนดคำนิยามเพื่อใช้ประกอบการ ดำเนินการครั้งนี้ โดยสรุปความหมายของคำว่า “รูปแบบ” หมายถึง วิธีการดำเนินงานที่แสดงออกมาเป็นภาพ แผนผัง หรือแผนภูมิ แล้ว ทำให้เกิดความเข้าใจได้ชัดเจน และสามารถนำไปดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

๑.๓.๒ แนวทาง

ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๕๔) ได้ให้ความหมายของคำว่า แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้ เป็นแนว ซึ่งในการดำเนินการครั้งนี้ ได้กำหนดความหมายของคำว่า แนวทาง ว่า เป็นวิธีการ ขั้นตอน หรือสิ่งที่ ควรประพฤติและปฏิบัติ

๑.๔ แนวคิดการเสริมสร้างศักยภาพ

๑.๔.๑ ความหมายของการเสริมสร้างศักยภาพ

หน่วยงานหรือบุคคลทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความหมายของคำว่า “การเสริมสร้าง ศักยภาพ” ไว้ดังนี้

- UNDP (2008) หรือโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายของการเสริมสร้าง ศักยภาพไว้ว่า เป็นกระบวนการที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของบุคคล องค์กร หรือสังคม เพื่อนำไปสู่การดำเนินการที่ ส่งเสริมให้เกิดการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

- Garriga, M. (2013) ซึ่งตีพิมพ์เอกสารเรื่องแนวคิดของการเสริมสร้างศักยภาพ และได้ทบทวนความหมายของคำว่า “การเสริมสร้างศักยภาพ” จาก UNDP ไว้ว่า เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการนำนโยบายและกฎระเบียบ การพัฒนาเชิงสถาบัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาบุคลากร และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การเสริมสร้างศักยภาพต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการยาวนาน มีกระบวนการต่อเนื่อง และอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

- ฐันดรศักดิ์ บวรนนท์กุล (๒๕๕๗) กล่าวถึงการเสริมสร้างศักยภาพไว้ว่า เป็นมิติหนึ่งของการเสริมสร้างทักษะความสามารถของบุคคลและชุมชนเพื่อพัฒนาสังคม ซึ่งจะเน้นสิ่งที่มีอยู่แล้ว และองค์ประกอบที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถใช้ต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่โดยไม่ต้องสร้างสิ่งใหม่ที่ยังไม่มีข้อพิสูจน์หรือที่ต้องใช้เวลานาน

การดำเนินการครั้งนี้ ได้กำหนดค่านิยมของการเสริมสร้างศักยภาพไว้ว่า เป็นการสร้างสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในส่วนของการสร้างความเข้มแข็งทั้งของระบบการบริหารจัดการ และสถาบันต่างๆ ในสังคม รวมถึงหน่วยย่อยภายใต้สถาบันนั้น ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งตั้งแต่ขั้นตอนการทบทวนจัดทำนโยบายไปจนถึงการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาในระดับต่างๆ โดยจะให้ความสำคัญกับสิ่งที่มีอยู่แล้ว รวมถึงปัจจัยที่มีความพร้อมและเหมาะสมอยู่เดิมในการที่จะให้บุคคล องค์กร หรือสังคม พัฒนา ปรับปรุง ขยาย หรือเพิ่มเติมจากสิ่งที่มีอยู่ โดยไม่ต้องสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมา

๑.๔.๒ ประโยชน์ของการเสริมสร้างศักยภาพ

๑) ช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของบุคคล ทำให้บุคคลมีประสิทธิภาพในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น มีความรู้เพิ่มขึ้น มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองและส่วนรวม สามารถปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนของตนเองได้มากขึ้น

๒) ช่วยประหยัดเวลา ลดความสูญเสียทรัพยากร สนับสนุนกันในการปฏิบัติงานให้มีระบบที่ดีขึ้น สามารถแบ่งเบาภาระงานของส่วนรวมได้

๓) เกิดการพัฒนางานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ แนวคิดของการเสริมสร้างศักยภาพสามารถนำไปประยุกต์ใช้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และประเทศ รวมทั้งชุมชนในเกือบทุกมิติ และนำมาใช้เป็นแนวทางตั้งแต่การพัฒนานโยบาย แผนงาน หรือแผนการดำเนินงานขององค์กร บุคคล ทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง (ฐันดรศักดิ์ บวรนนท์กุล ๒๕๕๗) อย่างไรก็ตาม การเสริมสร้างศักยภาพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนเป็นหลัก รวมทั้งต้องสัมพันธ์กับทุนทางสังคมที่มีอยู่ อาทิ ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม และทรัพยากรขององค์กรหรือชุมชนที่จะนำมาใช้มาในการแก้ไขปัญหาส่วนรวม

๑.๔.๓ ระดับของการเสริมสร้างศักยภาพ

การเสริมสร้างศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน สามารถแบ่งออกเป็น ๓ ระดับสำคัญ (UNDP 2011) คือ

๑) ระดับบุคคล บุคลากรในชุมชนจำเป็นต้องได้รับการอบรมให้ความรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนา ศักยภาพ มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ สำหรับนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา ทั้งในระดับองค์กร และสังคม ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๒) ระดับองค์กร ประกอบด้วย การมีโครงสร้างองค์กร ระเบียบ นโยบาย และวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมและชัดเจน สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนมีการร่วมกันแก้ไขปัญหา

๓) ระดับสังคม ทุกชุมชนมีทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรมนุษย์ จึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพทุนดังกล่าวในสังคมให้เกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อาจต้องใช้ระยะเวลายาวนาน เช่น การที่ประชาชนและองค์กรในชุมชนต่างทราบหน้าที่ และปฏิบัติตามหน้าที่ของตน รวมทั้งการมีกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือประเพณีในชุมชน เป็นต้น

๑.๔.๔ ปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี และสถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์ และรีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (๒๕๕๓) ได้กล่าวถึง ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเสริมสร้าง ศักยภาพ อปท. หรือการแก้ไขปัญหาชุมชน ดังนี้

๑) ผู้นำ และภาวะความเป็นผู้นำ ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายที่ดีและมีแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายแก่ผู้ปฏิบัติ/เจ้าหน้าที่ และภาวะความเป็นผู้นำที่มั่นคง หนักแน่น สามารถกระตุ้นให้สมาชิกดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ และตั้งใจที่จะช่วยทุกชุมชนให้มีความเท่าเทียมกัน รวมถึงความสามารถการแบ่งปันทรัพยากรให้แก่ชุมชนอย่างเป็นธรรม

๒) ความไว้วางใจจากสมาชิกในชุมชนต่อผู้นำ และนโยบายของผู้นำ สมาชิกในชุมชนควรมีความไว้วางใจในนโยบายและการตัดสินใจของผู้นำที่จะพัฒนาทุกชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน ขณะเดียวกันผู้นำต้องปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เหมาะสม และมีความน่าเชื่อถือแก่สมาชิกในชุมชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

๓) ความรู้ สมาชิกในชุมชนมีความรู้ของตัวเองที่จะสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในชุมชน รวมทั้งสามารถเพิ่มพูนความรู้ผ่านการศึกษา การเข้ารับการอบรม และการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับสมาชิกในชุมชนหรือภายนอกชุมชน

๔) ทักษะ เป็นความสามารถทั่วไปและความสามารถเฉพาะด้านของสมาชิกในชุมชน ในการที่จะแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกัน ซึ่งหมายรวมถึงความสามารถในการสืบค้นและถ่ายทอดข้อมูล รวมทั้งควรมีการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และสังคม เป็นต้น

๕) การมีส่วนร่วม สมาชิกให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และเข้าร่วมพัฒนาชุมชนตั้งแต่ในขั้นแรกหรือการคิดร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบาย ขั้นตอนดำเนินการ และขั้นตอนการร่วมติดตาม และรับผลจากการดำเนินการร่วมกัน

๖) ทรัพยากร ในชุมชนแต่ละแห่งมีความแตกต่างเรื่องทุนมนุษย์ สังคม และทรัพยากรอื่นๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรสนับสนุนเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาชุมชนที่มีความพร้อมน้อยกว่า ให้เกิดการพัฒนาได้เท่าเทียมกันกับพื้นที่อื่น รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาร่วมสนับสนุนการแก้ไขปัญหาด้วย

๗) เครือข่าย การสร้างความผูกพันระหว่างสมาชิกในชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน เพื่อที่จะให้มีการระดมทรัพยากร ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เพื่อนำมาสนับสนุนการแก้ไขปัญหาชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๘) ระบบสาธารณูปโภค ควรสนับสนุนการสร้างระบบสาธารณูปโภคให้ครอบคลุมพื้นที่ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ

บทที่ ๒

ขั้นตอนการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

ขั้นตอนการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ถอดมาจากกระบวนการดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพของเมืองในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ ๑๒ ซึ่งได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการในงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยได้ดำเนินการในพื้นที่ศึกษา ๔ พื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ จังหวัดตาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เทศบาลตำบลโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ภาคกลางและภาคตะวันออก เทศบาลตำบลกุฎีจักษ์ จังหวัดชลบุรี และภาคใต้ เทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีขั้นตอนและปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๒.๑ ขั้นตอนการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี ๕ ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

- ขั้นตอนที่ ๑ การรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นตอนที่ ๒ การนำเสนอข้อมูลต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ขั้นตอนที่ ๓ การดำเนินการเสริมสร้างศักยภาพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ขั้นตอนที่ ๔ การจัดทำแนวทางเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
- ขั้นตอนที่ ๕ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวทางเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ

๒.๑.๑ ขั้นตอนที่ ๑ การรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล

๑) การรวบรวมข้อมูล เป็นการศึกษาการรวบรวมข้อมูลทั่วไปทางด้านกายภาพ ลักษณะภูมิประเทศ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและจำเป็นต่อการนำมาใช้ในการประเมินสภาพปัญหา สาเหตุ และความรุนแรงของปัญหา ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยข้อมูลที่รวบรวมมาได้ แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ข้อมูลตัวเลข หรือข้อมูลแสดงจำนวน ปริมาณ หรือความถี่ และข้อมูลที่เป็นคำอธิบายข้อความ หรือการบรรยาย ไม่ได้แสดงออกมาในรูปของตัวเลข โดยมีการรวบรวมข้อมูลทั้งแบบปฐมภูมิ และแบบทุติยภูมิ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการทั้ง ๒ แบบ

๑.๑) การรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ

เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากแหล่งของข้อมูลโดยตรง ไม่ได้รวบรวมมาจากแหล่งอื่นที่มีการเผยแพร่ไว้ และจัดเก็บเป็นครั้งแรกๆ หรืออาจมีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นครั้งๆ จากการสำรวจ

สัมภาษณ์ ทดลอง และสังเกต ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จะมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บข้อมูลมากที่สุด เนื่องจากผู้รวบรวมข้อมูลสามารถเลือกแหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงกับวัตถุประสงค์ แต่การเลือกเก็บข้อมูลด้วยวิธีนี้มีข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายสูง เนื่องจากต้องออกแบบเครื่องมือจัดเก็บข้อมูลเอง และดำเนินการรวบรวมข้อมูลเอง ทำให้ระยะเวลาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลค่อนข้างนาน

การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรงที่ได้รับความนิยมด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มีวิธีที่แตกต่างกัน ดังนี้

- การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล ชักถามผู้ให้ข้อมูล โดยการตั้งคำถามที่ต้องการคำตอบที่มีความละเอียด มีคำอธิบายถึงเหตุและผล มักใช้ในการสอบถามความคิดเห็น ทศนคติ และพฤติกรรม ทั้งนี้ ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีความรอบรู้และเข้าใจบริบทของสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นเป็นอย่างดีทันต่อเหตุการณ์ ไม่ยึดอคติหรือประสบการณ์ของตนเองเป็นสำคัญ และเป็นผู้ฟังที่ดี

- การสนทนากลุ่ม เป็นการสัมภาษณ์และสนทนาแบบเจาะลึกในประเด็นที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความรู้และความสนใจร่วมกัน โดยผู้ร่วมสนทนาได้แสดงความคิดเห็น อภิปรายแลกเปลี่ยน ทศนคติ ความคิด หรือประสบการณ์ร่วมกัน เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับตามความคิดเห็นของกลุ่มที่มีความสอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ทั้งนี้ การดำเนินการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ทั้ง ๒ วิธีดังกล่าว

๑.๒) การรวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิ

เป็นข้อมูลที่ไม่ได้มาจากแหล่งข้อมูลโดยตรง แต่ได้มาจากข้อมูลที่ผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นจัดเก็บรวบรวมไว้แล้ว ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสาร วารสาร รายงาน สถิติ หรือทะเบียน ที่เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้อทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงานหรือพื้นที่ การรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีนี้ค่อนข้างสะดวก รวดเร็ว มีความน่าเชื่อถือ และช่วยประหยัดเวลาและงบประมาณ แต่ข้อมูลที่รวบรวมมาได้อาจไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บข้อมูล หรือข้อมูลอาจมีปริมาณน้อยเกินไป ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือมีข้อมูลมากเกินไป ทำให้ต้องหาแนวทางการจัดการข้อมูลอย่างเหมาะสม (ชาย โพธิ์สิตา ๒๕๔๗ และ สุภาวงศ์ จันทวานิช ๒๕๕๓)

๒) การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อให้ได้รับผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล จะนำข้อมูลที่รวบรวมมาแยกแยะ เพื่อพิจารณาหาความสัมพันธ์กัน หรือเปรียบเทียบกันของข้อมูล แล้วจึงนำมาอธิบายให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ การมีการจัดข้อมูลเป็นกลุ่มๆ ตามเนื้อหาของข้อมูลที่ได้รับ และทำการวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูล โดยคำนึงถึงบริบทหรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูล

๒.๑.๒ ขั้นตอนที่ ๒ การนำเสนอข้อมูลต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อมูลที่รวบรวมและวิเคราะห์ได้จากขั้นตอนที่ ๑ ได้นำเสนอต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ที่ปรึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ/หรือผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำกลุ่มอาชีพ อสม. ทสม. เป็นต้น และสถาบันการศึกษา โดยข้อมูลที่น่าเสนอต่อคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

๑) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ที่มีภารกิจในการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชนอันมีสาเหตุมาจากการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร การพัฒนาอาชีพผลผลิตทางการเกษตร หรืองานฝีมือเพื่อเสริมรายได้ของชุมชน รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสำรวจปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอยในชุมชน เป็นต้น

๒) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการดำเนินการร่วมกับชุมชนในระยะที่ผ่านมา

๓) ข้อมูลที่ได้ดำเนินการจัดเก็บองค์ประกอบขยะในพื้นที่เทศบาล

๔) จุดเด่น ข้อดี ความท้าทายของเทศบาล รวมทั้งข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนแต่ละเทศบาล

สำหรับผลการจัดเก็บข้อมูล พบว่า พื้นที่ที่ศึกษาทั้ง ๔ พื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน ที่ยังมีปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนต่อวันสูง และยังไม่มี การคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยครอบคลุมทุกพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากยังมีปริมาณขยะอินทรีย์สูงในหลายพื้นที่ และมีปริมาณขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิลและขายได้ในสัดส่วนค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ถึงแม้ขยะที่ขายได้จะถูกคัดแยกก่อนทิ้งบ้างแล้วก็ตาม ในระยะที่ผ่านมา แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดฝึกอบรม รณรงค์ และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้น ผลจากการหารือร่วมกันกับผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่เทศบาล และตัวแทนชุมชนในการดำเนินงานเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของแต่ละพื้นที่เห็นควรจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยกิจกรรมหลักคือ เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนให้เหลือศูนย์ การส่งเสริมการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ เพื่อลดขยะต้นทาง การดำเนินงานด้านสำนักงานสีเขียว และการดำเนินงานด้านเกษตรอินทรีย์

๒.๑.๓ ขั้นตอนที่ ๓ การดำเนินการเสริมสร้างศักยภาพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การเสริมสร้างศักยภาพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลากหลายรูปแบบ อาทิ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การสาธิต และการฝึกอบรม หรือการศึกษาดูงาน เป็นต้น ซึ่งในการดำเนินงานครั้งนี้ได้เลือกรูปแบบการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชน ที่จะสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินงานหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น โดยมีหัวข้อหลักสำคัญคือ “แนวทางการลดปริมาณขยะมูลฝอยต้นทางให้เหลือศูนย์โดยการมีส่วนร่วม” และหัวข้อ “ทำอะไร...ให้เป็นสำนักงานสีเขียว” เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการขยะต้นทาง และการดำเนินงานด้านสำนักงานสีเขียว ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการประกอบด้วย กลุ่มผู้นำชุมชน (ประธานชุมชน รองประธานชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน) ผู้แทนสถานศึกษาในพื้นที่ (ผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียน) หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไป

รูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น ๕ ช่วง ดังนี้

๑) ช่วงพิธีเปิดการประชุม ของ ๔ พื้นที่ ได้รับเกียรติจาก นายอำเภอ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และผู้อำนวยการโรงเรียนในพื้นที่ เป็นประธานกล่าวเปิดการประชุม ซึ่งเป็นช่วงของการอธิบายความเป็นมา เหตุผลความจำเป็น วัตถุประสงค์ของการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการปัญหาชุมชน รวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบ อันจะนำไปสู่การทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน สามารถนำไปใช้ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชน/สำนักงานในระยะต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) ช่วงการนำเสนอข้อมูลจากวิทยากรและการอภิปราย

๒.๑) หัวข้อ “แนวทางการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๒ สู่การปฏิบัติระดับท้องถิ่น” โดยวิทยากรจากสำนักงานนโยบายฯ มีประเด็นการนำเสนอคือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) คืออะไร ประเทศไทยต้องทำอะไรเพื่อให้บรรลุ SDGs การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (SCP) คืออะไร เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอย่างไร รวมทั้งประเด็นด้าน SCP ที่ท้องถิ่นต้องการขับเคลื่อน

๒.๒) หัวข้อ “แนวทางการลดปริมาณขยะมูลฝอยต้นทางให้เหลือศูนย์โดยการมีส่วนร่วม” โดยวิทยากรจากเทศบาลที่มีประสบการณ์การจัดการขยะและประสบความสำเร็จ มีประเด็นการนำเสนอคือนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของเทศบาล ประสบการณ์การจัดการขยะของเทศบาล ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา/อุปสรรค และการแก้ไขปัญหา รวมทั้งช่องทางที่สามารถสร้างรายได้แก่ท้องถิ่นจากการจัดการขยะต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ส่วนวิทยากรจากชุมชนที่ได้รับรางวัลชุมชนปลอดขยะ (Zero waste) และโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนปลอดขยะ (Zero waste school) ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีประเด็น

การนำเสนอคือ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน/โรงเรียน แนวคิดริเริ่มการดำเนินงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน รวมทั้งวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน/บุคลากรในโรงเรียน และวิทยากรจากบริษัท คัดแยกขยะเพื่อรีไซเคิล วงษ์พาณิชย์ จำกัด และ/หรือ มีประเด็นการนำเสนอคือ แนวคิดการสร้างธุรกิจเพื่อสังคมจากการคัดแยกขยะ ชนิดและประเภทของขยะที่รับซื้อ รวมทั้งวิธีการคัดแยกขยะและขายขยะให้ได้ราคาดี และ/หรือ

๒.๓) หัวข้อ “ทำอย่างไร...ให้เป็นสำนักงานสีเขียว” โดยวิทยากรจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ผ่านการประเมินโครงการสำนักงานสีเขียว (Green office) ระดับดีเยี่ยม (เหรียญทอง) และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งได้มีการประกาศนโยบายสำนักงานสีเขียว และมีการดำเนินการที่ดีด้านสำนักงานสีเขียว มีประเด็นการนำเสนอคือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสำนักงานสีเขียว แนวคิดและแนวทางการดำเนินงาน หลักเกณฑ์การประเมิน ประสิทธิภาพการประเมิน/การรับประเมิน ปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา/อุปสรรค และการแก้ไขปัญหา รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับประโยชน์อะไรจากการดำเนินการด้านสำนักงานสีเขียว

๓) ช่วงการแบ่งกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็น ในหัวข้อต่างๆ โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ภายใต้โครงการ SCP Facility (สหภาพยุโรป) เป็นผู้ดำเนินรายการ

๓.๑) หัวข้อ “แนวทางการลดปริมาณขยะมูลฝอยต้นทางให้เหลือศูนย์โดยการมีส่วนร่วม” ได้ทำการแบ่งกลุ่มย่อยตามชุมชน/หมู่บ้าน โดยมีประเด็นในการระดมความคิดเห็นคือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน/หมู่บ้าน การดำเนินงานในปัจจุบันและปัญหา/อุปสรรค รวมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกันต่อไป

๓.๒) หัวข้อ “ทำอย่างไร...ให้เป็นสำนักงานสีเขียว” ได้มีการแบ่งกลุ่มย่อยตามหมวดการดำเนินงานด้านสำนักงานสีเขียว ซึ่งแบ่งออกเป็น ๗ หมวด ดังนี้ หมวด ๑ การบริหารจัดการองค์กร หมวด ๒ การดำเนินงานด้านสำนักงานสีเขียว หมวด ๓ การใช้พลังงานและทรัพยากร หมวด ๔ การจัดการของเสีย หมวด ๕ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสำนักงาน หมวด ๖ การจัดซื้อและจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ หมวด ๗ การประเมินประสิทธิภาพและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยมีการระดมความคิดเห็นตามหัวข้อย่อยของแต่ละหมวด และให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ระบุนโยบายการดำเนินงานที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานสีเขียว ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการดังกล่าว รวมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกันต่อไป

๔) ช่วงการนำเสนอผลการระดมความคิดเห็น โดยให้ผู้แทนจากแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการระดมความคิดเห็น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของแต่ละกลุ่ม รวมทั้งให้วิทยากรและผู้บริหารเทศบาล ร่วมรับฟัง และให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการลดปริมาณขยะมูลฝอยต้นทางให้เหลือศูนย์โดยการมีส่วนร่วม และ/หรือแนวทางการดำเนินงานด้านสำนักงานสีเขียว ภายใต้แนวทางการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๒ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงรูปแบบแนวทางให้เป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วน มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

๕) ช่วงพิธีปิดการประชุม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแสดงความคิดเห็นต่อผลการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการฯ โดยเฉพาะแนวทางการดำเนินงานที่ได้จากการระดมความคิดเห็นเพื่อนำมาสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จในระยะต่อไป พร้อมทั้งประกาศ

นโยบายและเจตนารมณ์การดำเนินงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการขยะให้เหลือศูนย์ และสำนักงานสีเขียว

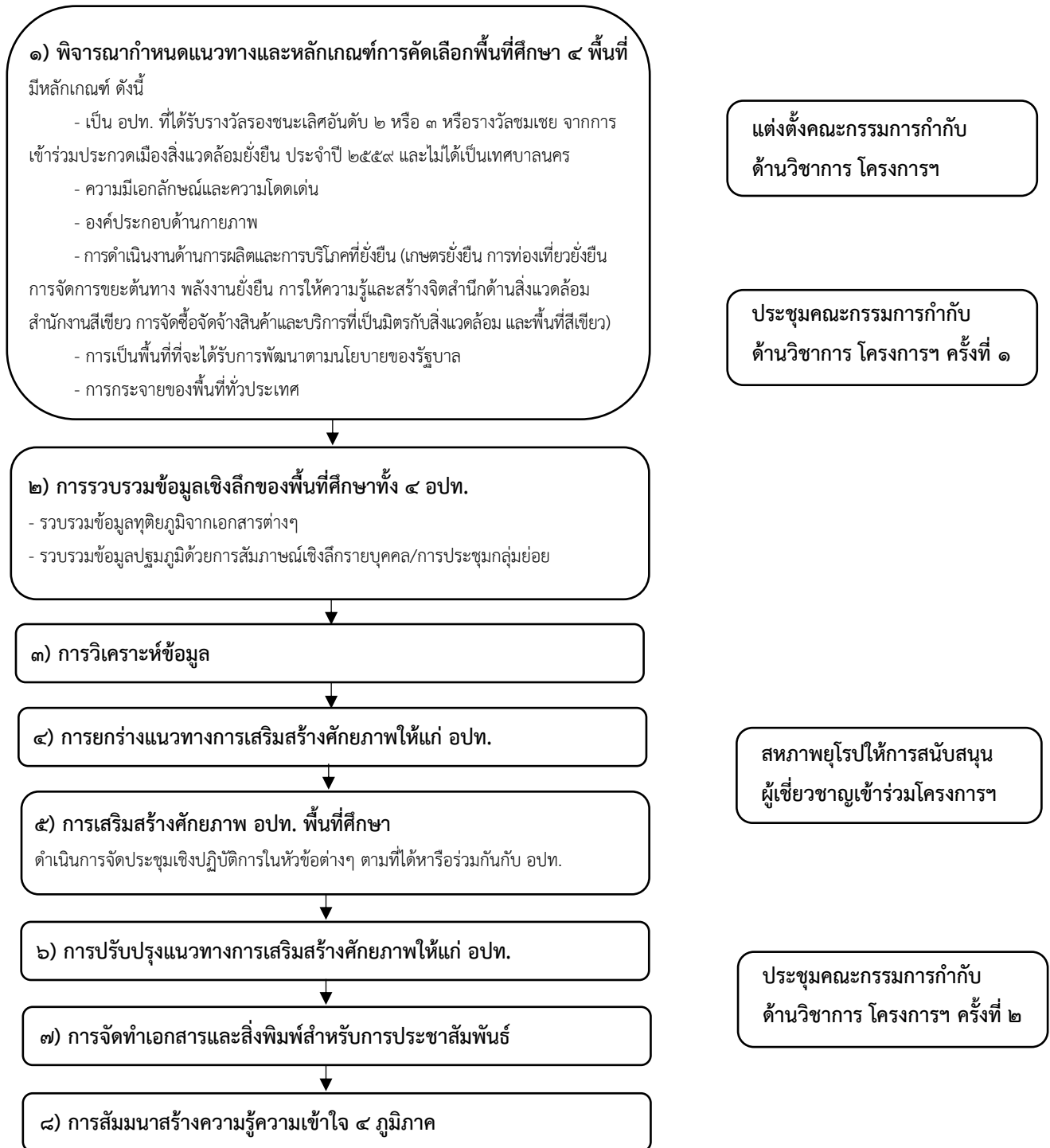
๒.๑.๔ ขั้นตอนที่ ๔ การจัดทำแนวทางเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

ในขั้นตอนนี้ เป็นการนำข้อมูลตั้งแต่ขั้นตอนที่ ๑ - ๓ มาสังเคราะห์และประมวลผล เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน สำหรับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจ และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนได้อย่างเหมาะสมและเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในพื้นที่

๒.๑.๕ ขั้นตอนที่ ๕ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวทางเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนให้ในพื้นที่อื่นๆ

เมื่อคณะกรรมการกำกับวิชาการ โครงการเสริมสร้างศักยภาพของเมืองในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๒ ได้พิจารณาแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดสัมมนาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แนวทางดังกล่าวให้พื้นที่อื่นๆ ทั้งที่เป็นหน่วยงานปฏิบัติงานเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนงาน อปท. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน ได้รับทราบและมีความรู้ความเข้าใจเพื่อส่งเสริมและสนับสนุน อปท. ในการดำเนินงานบริหารจัดการเมืองให้มีความน่าอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

ทั้งนี้ ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการฯ สามารถสรุปได้ ดังรูปที่ ๒ - ๑

รูปที่ ๒ - ๑ ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการเพิ่มศักยภาพของเมืองในการผลิตและการบริการที่ยั่งยืน

๒.๒ เนื้อหาสาระความรู้เรื่องแนวทางการลดปริมาณขยะมูลฝอยต้นทางให้เหลือศูนย์โดยการมีส่วนร่วม และแนวทางการดำเนินงานด้านสำนักงานสีเขียว

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน ๔ พื้นที่ศึกษา โดยมีหัวข้อหลักสำคัญ ๒ เรื่อง คือ แนวทางการลดปริมาณขยะมูลฝอยต้นทางให้เหลือศูนย์โดยการมีส่วนร่วม และแนวทางการดำเนินงานด้านสำนักงานสีเขียว ซึ่งมีเนื้อหาสาระความรู้ดังนี้

๒.๒.๑ แนวทางการลดปริมาณขยะมูลฝอยต้นทางให้เหลือศูนย์โดยการมีส่วนร่วม

๑) แนวคิดการลดขยะให้เหลือศูนย์ หรือ Zero waste เป็นการส่งเสริมให้เกิดการหมุนเวียนทรัพยากรให้กลับมาใช้ใหม่ เพื่อให้ทรัพยากรถูกใช้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด และลดขยะให้เหลือน้อยที่สุด โดยใช้หลักการ ๓Rs คือ การลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ซึ่งมีหัวใจสำคัญคือ การจัดการขยะที่ต้นทาง

๒) แนวทางการดำเนินงานสู่ชุมชนปลอดขยะมี ๗ ขั้นตอน ดังนี้ (๑) ความต้องการในการดำเนินงาน ทั้งแรงกระตุ้นภายใน ซึ่งหมายถึงคนในชุมชน หรือแรงกระตุ้นภายนอก เช่น การชักชวนเข้าร่วมประกวดโครงการชุมชนปลอดขยะของหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน เป็นต้น (๒) การวางระบบโครงการ โดยการสนับสนุนจากผู้บริหารเทศบาล/ชุมชน เพื่อเป็นหลักประกันการสนับสนุนปัจจัยด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร และสถานที่ เป็นต้น (๓) การจัดทำแผนหลักในการดำเนินงานโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องกำหนดแนวทางการปฏิบัติและระบุผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานด้วย (๔) การแต่งตั้งคณะทำงานอย่างเป็นทางการ และกำหนดขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน (๕) การเตรียมความพร้อม เช่น การให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน การประสานความร่วมมือต่างๆ และการจัดเตรียมสถานที่ให้เหมาะสม เป็นต้น (๖) การดำเนินโครงการ/กิจกรรม ตามหลักการ ๓Rs เช่น การรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติก/โฟม การหิ้วตะกร้า/ปั่นโตเข้าวัด การนำขยะอินทรีย์ไปเลี้ยงสัตว์ ทำปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ การนำขยะรีไซเคิลเข้าสู่กิจกรรมกองทุนขยะเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมและนำเงินกลับมาเป็นสวัสดิการชุมชน และการนำวัสดุเหลือใช้มาประยุกต์เป็นสิ่งของต่างๆ เป็นต้น และ (๗) การประเมินผลการดำเนินงานเพื่อรับทราบปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยการสำรวจข้อมูล การสอบถาม/สัมภาษณ์ และการประชุมคณะทำงาน

๓) ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ คือ (๑) ผู้บริหารและบุคลากร ต้องมีเป้าหมายและตั้งใจในการลดขยะมูลฝอยต้นทางอย่างแท้จริง (๒) มีการแต่งตั้งคณะทำงานโดยควรกำหนดองค์ประกอบของคณะทำงานให้ครบถ้วนและทั่วถึง เพื่อให้แต่ละส่วนได้ทำหน้าที่เป็นกลไกขับเคลื่อนในมิติที่แตกต่างกัน (๓) ประกาศนโยบายของเทศบาล/ชุมชนอย่างชัดเจน และกำหนดเป็นกฎระเบียบหรือจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (๔) ตั้งเป้าหมายการดำเนินการร่วมกัน (๕) มีแผนการปฏิบัติงานที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (๖) สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง (๗) ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็น

แบบอย่างที่ดี (๘) มีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง และ (๙) คำนึงถึงความยั่งยืนของโครงการ โดยมีมาตรการหรือกิจกรรมที่มีแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ (การแยกขยะเพื่อขายเป็นรายได้ให้แก่ครอบครัว) แรงจูงใจที่มีความหมายเชิงคุณค่า (การแยกขยะเพื่อนำเงินไปทำบุญผ้าป่าขยะ) และการปลูกฝังจิตสำนึก รวมถึงมีการขยายชุมชนต้นแบบด้านการจัดการขยะ และมีการจัดตั้งกองทุนด้านสิ่งแวดล้อม

๒.๒.๒ แนวทางการดำเนินงานด้านสำนักงานสีเขียว

๑) สำนักงานสีเขียว (Green Office) หมายถึง การที่สำนักงานมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด มีการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างคุ้มค่า และมีแนวทางในการจัดการของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดซื้อและจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญจะต้องปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกมาในปริมาณต่ำ

๒) ประโยชน์ของการดำเนินการสำนักงานสีเขียวคือ (๑) ส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ในสำนักงานในการจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการลดการใช้พลังงาน มีการร่วมดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (๒) ช่วยลดค่าใช้จ่ายในสำนักงาน และทำให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีซึ่งเป็นผลดีต่อสุขภาพของเจ้าหน้าที่ (๓) เป็นการยกระดับมาตรฐานของสำนักงานให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และ (๔) ช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดโลกร้อน

๓) สำนักงานที่จะได้รับการประเมินให้เป็นสำนักงานสีเขียวจะต้องผ่านเกณฑ์ ทั้งหมด ๗ หมวด ดังนี้

หมวดที่ ๑ การบริหารจัดการองค์การ (Organization Management) เกณฑ์การประเมินเท่ากับร้อยละ ๑๕ ประกอบด้วย ๕ เรื่อง คือ นโยบายสิ่งแวดล้อม การระบุประเด็นและการประเมินปัญหาสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากร กฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง หน้าที่ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ และการทบทวนโดยฝ่ายบริหาร

หมวดที่ ๒ การดำเนินงาน Green Office (Operation of Green Office) เกณฑ์การประเมินเท่ากับร้อยละ ๒๐ ประกอบด้วย ๕ เรื่อง คือ การสื่อสารและกระบวนการสร้างจิตสำนึก การจัดประชุมและนิทรรศการ ความสะอาดและความเป็นระเบียบในสำนักงาน การขนส่งและการเดินทาง และการเตรียมพร้อมและตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉิน

หมวดที่ ๓ การใช้พลังงานและทรัพยากร (Energy and Resource) เกณฑ์การประเมินเท่ากับร้อยละ ๑๕ ประกอบด้วย ๓ เรื่อง คือ การใช้พลังงาน การใช้น้ำ และทรัพยากรอื่นๆ

หมวดที่ ๔ การจัดการของเสีย (Waste and Waste water Management) เกณฑ์การประเมินเท่ากับร้อยละ ๑๐ ประกอบด้วย ๒ เรื่อง คือ การจัดการของเสียภายในสำนักงาน เช่น การนำหลัก ๓Rs มาใช้ ขยะอินทรีย์ และขยะอันตราย เป็นต้น และการจัดการน้ำเสียภายในสำนักงาน เช่น การติดตั้งถังดักไขมัน และการใช้น้ำยาล้างจานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

หมวดที่ ๕ สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสำนักงาน (Indoor & Outdoor Environmental) เกณฑ์การประเมินเท่ากับร้อยละ ๑๕ ประกอบด้วย ๔ เรื่อง คือ อากาศ แสง เสียง ความสะอาด และความน่าอยู่ในสำนักงาน

หมวดที่ ๖ การจัดซื้อและจัดจ้าง (Green Procurement) เกณฑ์การประเมินเท่ากับ ร้อยละ ๑๕ ประกอบด้วย ๒ เรื่อง คือ การจัดซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

หมวดที่ ๗ การประเมินประสิทธิภาพและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continual Improvement) เกณฑ์การประเมินเท่ากับร้อยละ ๑๐ ประกอบด้วย ๒ เรื่อง คือ โครงการและกิจกรรมที่นำไปสู่ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และการจัดการก๊าซเรือนกระจก

๔) ขั้นตอนการเข้าร่วมประเมินการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว ประกอบด้วย ๕ ขั้นตอนหลัก คือ (๑) สมัครและลงมือปฏิบัติ (๒) การอบรมและให้คำแนะนำ (Coaching) (๓) ประเมินรอบแรก (๔) ประเมิน รอบสอง และ (๕) ประกาศผล โดยการสมัครนั้นผู้บริหารสำนักงานต้องเป็นผู้ลงนาม ซึ่งมีระดับการผ่านเกณฑ์ ๓ ระดับ โดยต้องมีคะแนนรวม ร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป ดังนี้ ระดับดีเยี่ยม (G ทอง) คะแนนรวม ร้อยละ ๙๐ ขึ้นไป ระดับดีมาก (G เงิน) คะแนนรวม ร้อยละ ๘๐ - ๘๙ ระดับดี (G ทองแดง) คะแนนรวม ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ขึ้นไป

๕) การเตรียมความพร้อมสู่การเป็นสำนักงานสีเขียว ควรมีการดำเนินการต่างๆ ดังนี้ (๑) ประกาศนโยบายสำนักงานสีเขียว (๒) แต่งตั้งคณะทำงานโครงการสำนักงานสีเขียว (๓) ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม (๔) จัดทำโครงการและแผนปฏิบัติการสำนักงานสีเขียว (๕) จัดทำคู่มือการดำเนิน โครงการสำนักงานสีเขียว (๖) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมา (๗) ระบุและประเมินปัญหาสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากร (๘) สื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลายและสร้างจิตสำนึก และ (๙) กำหนดขอบเขตพื้นที่ที่ ขอรับรองสำนักงานสีเขียว

๖) ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ คือ (๑) ศึกษาข้อกำหนดและเกณฑ์การประเมิน (๒) จัดตั้ง คณะทำงาน/คณะกรรมการ/ เจ้าภาพแต่ละหมวดให้ชัดเจน (๓) จัดทำแฟ้มเก็บข้อมูลการดำเนินงานโครงการ/ กิจกรรมอย่างเป็นระบบ (๔) ผู้บริหารต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน (๕) มีการสื่อสารกันและมีกระบวนการสร้างจิตสำนึก เพื่อให้เข้าใจทั้งในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ โดยหัวข้อการสื่อสาร ได้แก่ ข้อกำหนด/ข้อกำหนดต่างๆ ปัญหาสิ่งแวดล้อม มาตรการประหยัดพลังงาน การคัดแยกขยะ การประชุมแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Meeting) นโยบายและคำขวัญ และข้อเสนอแนะ/ข้อร้องเรียน (๖) มีผู้ตรวจสอบการดำเนินงาน (๗) มีการติดตั้ง ถังดักไขมัน (๘) ทำกิจกรรม ๕ ส ทุกเดือน (๙) เพิ่มเงื่อนไขท้ายสัญญาการจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (๑๐) กำหนดเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรมให้ชัดเจน

บทที่ ๓

แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

การผลิตและการบริโภคให้เกิดความยั่งยืน มีความเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมในการดำรงชีวิตประจำวัน กับทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล องค์กร และชุมชน ซึ่งการที่จะให้บุคคลากร องค์กร และชุมชน มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิต หรือการดำเนินงานให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า มีประสิทธิภาพ และลดการเกิดของเสียให้เหลือน้อยที่สุด รวมถึงลดความเหลื่อมล้ำของคนในชุมชน ซึ่งจากการศึกษาแผนและโครงการต่างๆ ได้แก่ (๑) แผนขับเคลื่อนการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การยกระดับสังคมไทยสู่การบริโภคที่ยั่งยืน ที่สอดคล้องกับบทบาทภารกิจของภาคเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดแนวทางให้มีส่งเสริม การจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน รวมถึงการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการผลิต และบริโภคที่ยั่งยืน (๒) โครงการจัดทำยุทธศาสตร์การบริโภคที่ยั่งยืน ซึ่งได้มีกรอบแนวคิดการบริโภคอย่างยั่งยืน โดยกำหนดแนวทางให้มีการส่งเสริมให้มีการบริโภคตามความจำเป็นพื้นฐาน ไม่บริโภคเกินความจำเป็น ส่งเสริม ให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่ประชาชนในการบริโภคที่เหมาะสม และมีการปรับทัศนคติเพื่อลดความต้องการ บริโภคให้อยู่ในระดับพอดี คำนึงถึงการรองรับระบบนิเวศ และการหมุนเวียนทรัพยากรเพื่อนำกลับมาเข้าสู่วัฏจักร การผลิตใหม่ ทำให้เกิดความยั่งยืน และ (๓) โครงการเทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำเพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๘๔ พรรษา ได้กำหนดยุทธศาสตร์การมุ่งสู่เมืองแห่งการบริโภคอย่างยั่งยืน เพื่อให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเป้าหมายเป็นเมืองที่มีการบริโภคอย่างยั่งยืน โดยกำหนดแนวทางส่งเสริมให้ชุมชน และเมืองมีการบริโภคในระดับพอเพียง การส่งเสริมการบริโภคสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่น และการเลือก บริโภคสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม การที่จะส่งเสริมให้เมืองมีการดำเนินงานด้านการผลิตและการ บริโภคได้อย่างยั่งยืนมีปัจจัยความสำเร็จที่เป็นเงื่อนไขสำคัญ และมีแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพ รวมถึงแนวทาง การปฏิบัติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ ปัจจัยความสำเร็จ

การบริหารจัดการเมืองที่ดี เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยปัจจัยและเงื่อนไขต่างๆ ในลักษณะการส่งเสริม สนับสนุน และการร่วมคิด ร่วมทำของทั้งผู้นำ เจ้าหน้าที่รัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และประชาชน/ชุมชน จึงจะทำให้ สภาพแวดล้อมเมืองมีความน่าอยู่ ทนสมัย ประชาชนมีสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจากการดำเนิน โครงการเสริมสร้างศักยภาพของเมืองในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมาย ที่ ๑๒ พบว่า การที่จะให้เมืองมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการผลิตและการบริโภค ให้มีประสิทธิภาพและ บรรลุผลสำเร็จ มีปัจจัยความสำเร็จ ดังนี้

๓.๑.๑ ผู้บริหารเทศบาล ต้องมีวิสัยทัศน์เชิงรุก มีการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาเมืองที่ชัดเจน ยอมรับและพร้อมรับมือกับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีธรรมาภิบาล และทำงานใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและการยอมรับของคนในสังคมที่จะร่วมมือดำเนินงานตามนโยบายของผู้บริหารเมือง รวมถึงต้องมีการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานทุกระยะ และมีการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้

๓.๑.๒ เจ้าหน้าที่รัฐ ต้องมีความตั้งใจมุ่งมั่นอย่างจริงจังในงานที่ได้รับผิดชอบ และร่วมดำเนินงานกับผู้บริหารเทศบาล และประชาชนอย่างใกล้ชิด โดยต้องทำหน้าที่เสมือนเป็นแกนหลักในการประสานงานและการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน/ชุมชน ให้เกิดความไว้วางใจ เพื่อให้เป้าหมายและนโยบายที่ผู้บริหารเทศบาลกำหนดสามารถขับเคลื่อนเห็นผลเป็นรูปธรรม รวมถึงต้องมีความพร้อมและยอมรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในเทศบาล หมั่นใฝ่รู้ ศึกษา และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

๓.๑.๓ การกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน โดยอาจจัดทำในรูปแบบคณะกรรมการ คณะทำงาน หรือมอบหมายเป็นรายบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นการเฉพาะ และอาจมีผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์จากสถาบันการศึกษา มาเป็นที่ปรึกษาหรือร่วมดำเนินงาน

๓.๑.๔ การจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินงาน (MOU) เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งเสมือนเป็นสัญญาประชาคมระหว่างเทศบาลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือและร่วมรับผิดชอบในการมุ่งขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

๓.๑.๕ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรม การดำรงชีวิตของประชาชนในสังคม เป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินการให้เกิดการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนได้ จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เกิดการเรียนรู้ถึงสถานการณ์ ปัญหาของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยอาจจัดทำกิจกรรมที่สร้างสังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นระยะๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกและความตระหนักในการร่วมรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ปกป้อง คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของส่วนรวมในพื้นที่และประเทศ รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรม การบริโภคและการดำรงชีวิตตั้งแต่ในระดับครัวเรือนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยบริโภคอย่างพอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือย ใช้ทรัพยากรน้ำและพลังงานอย่างประหยัด และลดการเกิดขยะ รวมถึงการสนับสนุนและเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๓.๑.๖ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการพัฒนาเมืองในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ให้เป็นไปตามแผนหรือแนวทางที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพต้องให้ประชาชน/ชุมชน มีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน และร่วมติดตาม เพื่อให้ประชาชน/ชุมชนได้เห็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นก่อนการดำเนินงาน ช่วงระหว่างดำเนินงาน และภายหลัง

การดำเนินงาน ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และช่องว่างต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ ในเทศบาลเป็นไปได้อย่างราบรื่น ลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน/ชุมชน

๓.๑.๗ สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนและประชาชน การให้ความสำคัญต่อผู้นำชุมชน และเครือข่าย ชุมชนเป็นหัวใจสำคัญเพราะจะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนและผลักดันกิจกรรมของเมืองให้สามารถ ดำเนินการไปได้ได้อย่างราบรื่น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆ ให้แก่กลุ่มเหล่านี้ เพื่อนำความรู้ ไปพัฒนาต่อยอดและถ่ายทอดให้ชุมชนและประชาชนที่ดูแลร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จ

๓.๑.๘ มีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง การดำเนินกิจกรรม/โครงการ ในเทศบาล ต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบและมีการสื่อสารกันทุกระยะ เพื่อให้เจ้าหน้าที่เทศบาลรับผิดชอบในการ ดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย หรือเพื่อเป็นการติดตามความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค การดำเนินกิจกรรมร่วมกับ ชุมชนและประชาชน รวมทั้งควรมีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย โดยมีการสร้างช่องทางการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารหลากหลายช่องทางและสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกและง่าย เช่น การสร้างแหล่งเรียนรู้ เว็บไซต์ และ เฟสบุ๊ก เป็นต้น

๓.๒ แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และแนวทางการปฏิบัติ

ผลจากการศึกษาโครงการเสริมสร้างศักยภาพของเมืองในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ตามเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๒ ในครั้งนี้ และข้อมูลผลจากการศึกษาทบทวนข้อมูลต่างๆ ของโครงการฯ จึงได้ นำมาใช้ประกอบการจัดทำและกำหนดแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนไว้ ๓ แนวทางที่สำคัญ และมีแนวทางการปฏิบัติในแต่ละแนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ การส่งเสริมการบริโภคแบบพอเพียง

เป็นการส่งเสริมให้มีการบริโภคให้อยู่ในระดับที่พอเพียง หรือพอเหมาะกับความต้องการ พื้นฐาน ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า และลดปริมาณของเสีย ที่เกิดขึ้น อาทิ โครงการกินให้หมดลดโลกร้อน โครงการข้าวหมดจาน-น้ำหมดแก้ว ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล โครงการลดการใช้ถุงหรือบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่เกินความจำเป็นจากห้าง/ร้านค้า/ร้านสะดวกซื้อ การลดปริมาณ ขยะอิเล็กทรอนิกส์/ขยะอันตราย น้ำเสียจากครัวเรือน/ชุมชนได้รับการบำบัด และลดการใช้พลังงาน ซึ่งอาจใช้ รูปแบบการให้ความรู้ รมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความตระหนัก สร้างทัศนคติและค่านิยม มีการปรับแนวคิด ของประชาชน ชุมชน และองค์กร ให้บริโภคแบบพอเพียง และเห็นความสำคัญต่อการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

โดยมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

๑.๑ จัดฝึกอบรม ให้ความรู้ อบรม ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการบริโภคแบบพอเพียง ลดการบริโภคสิ่งที่ไม่จำเป็น หรือไม่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก ได้แก่ โฟม หรือพลาสติก เพื่อไม่ให้เกิดเป็นขยะจากการบริโภค พร้อมให้คำแนะนำการนำกลับมาใช้ซ้ำให้นานที่สุด หรือหาวัสดุ/ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายง่ายมาทดแทน

๑.๒ สร้างนิสัยทั้งที่บ้านและในโรงเรียนเกี่ยวกับการบริโภคให้หมดในแต่ละมื้อ ไม่ให้เหลือ และไม่ควรสั่งอาหารในปริมาณมาก จะทำให้บริโภคไม่หมด กลายเป็นของเสีย เป็นภาระต่อการกำจัด หรืออาหารที่เหลือจากร้านอาหาร/ภัตตาคารควรนำกลับไปบริโภคต่อที่บ้าน

๑.๓ อบรม ประชาสัมพันธ์ ให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยจากครัวเรือน และชี้แจงวิธีการรวบรวมขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การคัดแยกและรวบรวมขยะมูลฝอยชุมชนมีประสิทธิภาพ

๑.๔ ให้ความรู้เรื่อง วิธีการคัดแยกขยะแต่ละประเภทจากครัวเรือน ราคาซื้อขยะแต่ละประเภท และส่งเสริมการจัดทำกิจกรรม/โครงการคัดแยกและรับซื้อขยะที่สามารถไร้ไซเคิลได้ทุกประเภท เพื่อจะได้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชนและนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้มากที่สุด ผ่านกิจกรรมผ้าป่าขยะ ธนาคารขยะในชุมชน/โรงเรียน และมีการให้สวัสดิการตอบแทนสมาชิก

๑.๕ สนับสนุนให้มีการจัดการขยะอินทรีย์ภายในครัวเรือน/ชุมชน โดยส่งเสริมการนำไปหมักทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ หรือเป็นอาหารสัตว์ รวมทั้งให้มีการรวบรวมน้ำมันที่ผ่านการใช้งานแล้วนำไปจำหน่ายให้แก่ตัวแทนก่อนส่งขายให้แก่โรงงานผลิตสบู่

๑.๖ ส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะอันตรายจากขยะชุมชนทั่วไป เพื่อจะได้กำจัดขยะอันตรายได้อย่างถูกวิธีโดยการตั้งจุดรวบรวมไว้ในชุมชน หรือนัดเวลาจัดเก็บขยะอันตรายที่แน่นอนและชัดเจน

๑.๗ ส่งเสริมให้มีการบำบัดน้ำเสียจากครัวเรือน สำนักงาน ร้านค้า ร้านอาหาร หรือน้ำเสียจากชุมชน หมู่บ้านจัดสรร ในเบื้องต้นก่อนปล่อยลงสู่ระบบรวบรวมน้ำเสีย

๑.๘ ลดการใช้พลังงานในครัวเรือนลง โดยปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ที่ใช้ไฟน้อย และมีประสิทธิภาพสูง รวมทั้งใช้ไฟฟ้าเมื่อจำเป็น หรือเฉพาะเวลา หรือบริเวณที่ต้องการใช้งาน

๑.๘ จัดทำหลักสูตรการศึกษาที่มีการบูรณาการเรื่องสิ่งแวดล้อมและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยมีกระบวนการเรียนรู้จากบริบทของท้องถิ่น เพื่อให้หลักสูตรที่ได้รับมีความเหมาะสมกับท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่สังกัดหรือที่ตั้งอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๙ สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน สถาบันการศึกษา หรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนการจัดทำศูนย์เรียนรู้ สำหรับเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกสู่ชั้นบรรยากาศ เพื่อให้ชุมชน โรงเรียน และผู้สนใจสามารถไปเรียนรู้ได้

แนวทางที่ ๒ การส่งเสริมการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการของชุมชนหรือท้องถิ่น

เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนหรือท้องถิ่นเลือกผลิตและบริโภคสินค้าที่จัดทำขึ้นภายในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นอันดับต้นๆ ก่อนที่จะนำสินค้าจากภายนอกเข้ามาบริโภคภายในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ลดการใช้

พลังงานจากการขนส่งสินค้าและผลิตภัณฑ์ และชุมชนสามารถผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ได้เอง สามารถควบคุมคุณภาพของสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้มีความสด ใหม่ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค อีกทั้งยังเป็นการสร้างความมั่นคงทางอาหารในพื้นที่อีกด้วย เช่น โครงการเกษตรอินทรีย์ การทำปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ โครงการผักสวนครัวรั้วกินได้ โครงการผลิตแชมพู สบู่ ครีมาบ น้ำ ยาล้างจาน เป็นต้น

โดยมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ ส่งเสริมการเพาะปลูกพืช หรือเลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่นแบบผสมผสาน มีความหลากหลายของชนิดและประเภท รวมถึงได้รับความนิยมการบริโภคภายในท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการในการบริโภคภายในท้องถิ่นอย่างพอเพียง ในแต่ละช่วงของปี และลดการนำเข้าจากต่างถิ่น

๒.๒ ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ เพื่อบำรุงดิน บำรุงพืช และขับไล่แมลงที่เป็นอันตรายต่อพืชในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เพียงพอ หาได้ง่าย และมีราคาที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการทำการเกษตรอินทรีย์อย่างกว้างขวาง

๒.๓ ส่งเสริมให้มีการเพาะปลูกโดยใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีหรือยาฆ่าแมลงและสารกำจัดศัตรูพืช รวมถึงลดการใช้สารเร่งโตหรือยาปฏิชีวนะในสัตว์ เพื่อความปลอดภัยของเกษตรกรผู้ผลิต และผู้ซื้อสินค้าไปบริโภค อีกทั้งเป็นการรักษาคุณภาพของดินไม่ให้เสื่อมโทรมลง

๒.๔ สนับสนุนการจัดตั้งตลาดเกษตรอินทรีย์ อาหารอินทรีย์ อาหารเพื่อสุขภาพ หรือจำหน่ายผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ในสถานที่ราชการ หรือจำหน่ายให้แก่โรงพยาบาลอำเภอ หรือโรงพยาบาลศูนย์ รวมถึงห้างค้าปลีก-ค้าส่งที่มีการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่

๒.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ได้รับการพัฒนาให้มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการทำการเกษตรยั่งยืน ที่มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเกษตรกรรมความแม่นยำสูง (precision farming) เกษตรอัจฉริยะ (พืชทนแล้ง-ทนน้ำท่วม)

๒.๖ สนับสนุนให้มีการนำวัสดุเหลือใช้ในชุมชนมาพัฒนาต่อยอด เพื่อผลิตเป็นสินค้าชุมชนที่ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยความร่วมมือและคำแนะนำจากสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์/สินค้าให้มีความสวยงาม มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้า/ผลิตภัณฑ์

๒.๗ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการผลิตสินค้าอุปโภคและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้อยู่ในระดับสินค้าที่มีคุณภาพ ได้รับการรับรอง และสามารถจำหน่ายเป็นรายได้ของชุมชนได้ อาทิ สินค้าอุปโภค เช่น แชมพู น้ำยาล้างจาน สบู่ เป็นต้น และสินค้าบริโภค เช่น อาหารและเครื่องดื่มที่ดีต่อสุขภาพและเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นต้น

๒.๘ ส่งเสริมและพัฒนาความเชื่อมโยงของตลาดเกษตรยั่งยืน การผลิตสินค้าและบริการของชุมชน ร่วมกันกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ เพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชน

๒.๙ สนับสนุนการผลิตพลังงานจากเศษวัสดุเหลือใช้จากภาคการเกษตร โดยเฉพาะ เชื้อเพลิงชีวมวลจากของเสียภาคการเกษตร รวมถึงการผลิตไฟฟ้าจากแผงโซลาร์เซลล์ เพื่อใช้เป็นแหล่งพลังงาน ให้กับชุมชนที่อยู่ห่างไกล หรือพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำหรือน้ำตก สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในชุมชนตัวเอง

แนวทางที่ ๓ การส่งเสริมการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป็นการส่งเสริมการเลือกบริโภคสินค้าและบริการที่ได้ผ่านการรับรองว่า เป็นสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการคำนึงถึงการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดกระบวนการตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การขนส่ง การใช้งาน และการกำจัด อาทิ โครงการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองฉลากเขียว ตะกร้าเขียว ฉลากคาร์บอน ฉลากประหยัดไฟเบอร์ ๕ ฉลากเกษตรอินทรีย์ ภาชนะที่ย่อยสลายได้ โรงแรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สำนักงานสีเขียว และการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม/วิถีธรรมชาติ และส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

โดยมีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

๓.๑ สนับสนุนการซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือสินค้าที่ได้รับการรับรองฉลากเขียว ตะกร้าเขียว ฉลากคาร์บอน ฉลากประหยัดไฟเบอร์ ๕ ฉลากเกษตรอินทรีย์ ฉลากอุตสาหกรรมเขียว ตลอดจนโรงแรมสีเขียว

๓.๒ สนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แทนการใช้พลาสติกและกล่องโฟม เช่น ถุงพลาสติกชีวภาพ บรรจุภัณฑ์อาหารหรือกล่องกระดาษทำจากเยื่อกระดาษขานอ้อยที่ย่อยสลายได้ง่าย สะอาด ปลอดภัยไม่มีอันตรายต่อสุขภาพ และสะดวกในการใช้งาน โดยสามารถใส่อาหารร้อน/เย็น และใช้กับเตาไมโครเวฟได้

๓.๓ ส่งเสริมการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ภายในสำนักงาน ให้มีการลดการใช้พลังงาน ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในองค์กรที่เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ ความเข้าใจต่อการดำเนินงานตามเงื่อนไขการเป็นสำนักงานสีเขียว

๓.๔ ส่งเสริมให้มีการจัดเก็บบันทึกข้อมูล เพื่อจัดทำบัญชีการใช้ทรัพยากรในสำนักงาน ได้แก่ การใช้ไฟฟ้า เชื้อเพลิง การใช้น้ำ การใช้กระดาษ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรขององค์กร

๓.๕ ส่งเสริมการเดินทางโดยใช้รถสาธารณะ หรือใช้จักรยานในการเดินทาง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันให้ลดการใช้รถยนต์ส่วนตัว ตามโอกาสและความเหมาะสม เพื่อช่วยลดการใช้พลังงาน

๓.๖ สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการท่องเที่ยวที่สนับสนุนภาคชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานตาม ๓ แนวทางสำคัญ และแนวทางการปฏิบัติ สามารถกำหนดตัวชี้วัด เพื่อใช้ในการประเมินผลการดำเนินงาน อาทิ ปริมาณขยะมูลฝอยต่อคนต่อวันลดลง สัดส่วนขยะที่นำไปรีไซเคิลได้ และขยะอินทรีย์ลดลง ปริมาณขยะทั้งหมดที่นำไปฝังกลบลดลง บูรณาการเรื่องสิ่งแวดล้อมในหลักสูตรการศึกษา มีพื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์มากขึ้น สินค้าชุมชนมีการผลิตและจำหน่ายเพิ่มขึ้น มีการจัดซื้อสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมต่อปีสูงขึ้น จำนวนผู้ใช้รถสาธารณะต่อปีเพิ่มสูงขึ้น สัดส่วนของน้ำเสียที่ได้รับการบำบัดเพิ่มขึ้น ฯลฯ

ทั้งนี้ การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินงานดังกล่าว สามารถที่จะกำหนดแนวทางการประเมินผลลัพธ์ได้ดังนี้ การใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพมากขึ้น เกษตรกรและผู้บริโภคมีค่าสารเคมีในกระแสเลือดไม่เกินค่ามาตรฐาน การปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกสู่ชั้นบรรยากาศลดลง การเหลื่อมล้ำทางสังคมหรือค่าสัมประสิทธิ์การกระจายรายได้ลดลง (Gini Coefficient) รายละเอียดแสดงในรูปที่ ๓ - ๑

รูปที่ ๓ - ๑ แสดงแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

บทที่ ๔

การจัดทำแผนงานและโครงการ

๔.๑ การจัดทำแผนงานและโครงการ

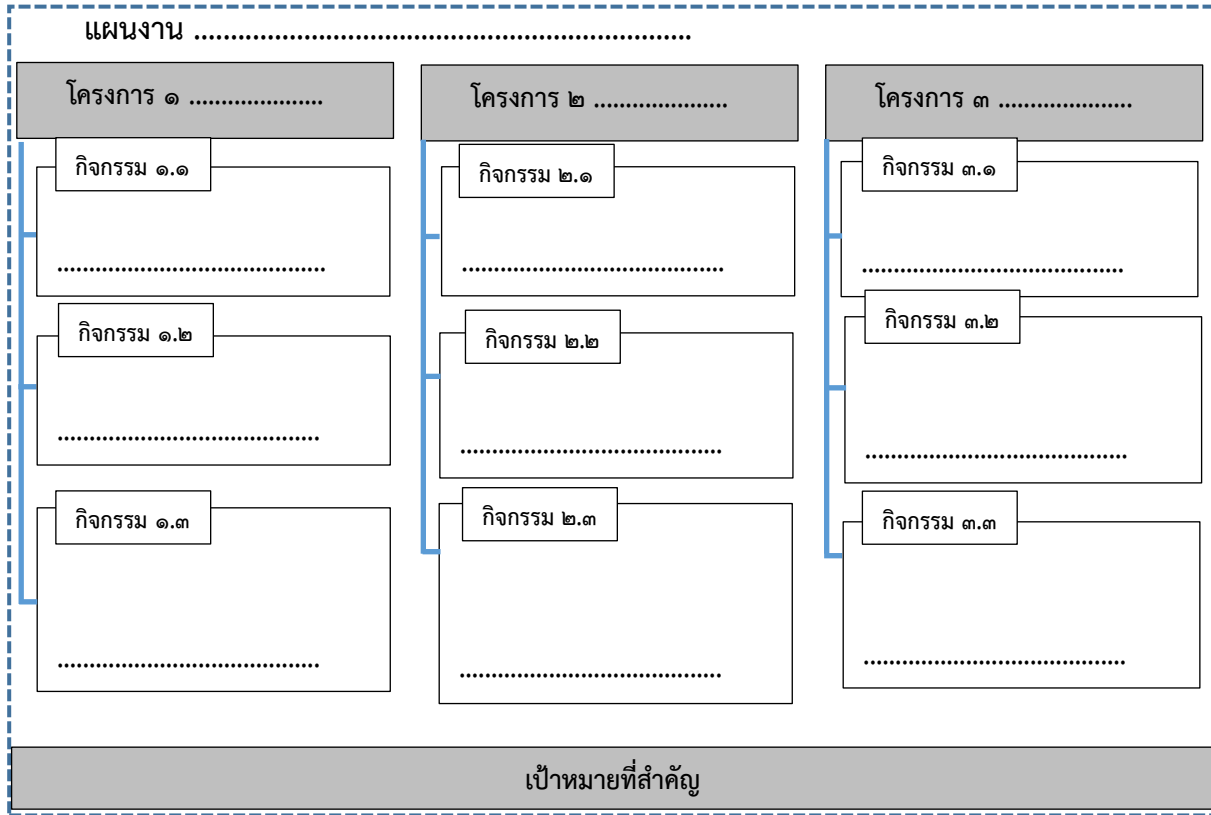
การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป็นแนวคิดที่จะส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสังคมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญ การขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ มีการทำงานใกล้ชิดกับประชาชน และที่สำคัญคือเป็นหน่วยงานที่จะสะท้อนถึงการบรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในนโยบายและแผนของหน่วยงานราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค รวมถึงผลสำเร็จในการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่บุคลากรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน ชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน และองค์กรต่างๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เรียนรู้และวางแผนการจัดทำแผนงานโครงการและกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้มีการจัดทำโครงการในลักษณะบูรณาการและมีกิจกรรม/ระยะเวลา ที่จะดำเนินการชัดเจน อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งต่างๆ

ความหมายของแผนงานและโครงการ

แผนงาน (Program) หมายถึง กลุ่มของโครงการหลายๆ โครงการที่จะดำเนินการอย่างสอดคล้องกัน ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด

โครงการ (Project) หมายถึง แผนงานย่อย ประกอบด้วย กิจกรรมหลายๆ กิจกรรม ที่จะดำเนินการ โดยต้องใช้ทรัพยากร และเวลาในการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และมีความเชื่อมโยงกับนโยบาย ทั้งนี้ โครงการมีความสำคัญในการให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดและมีประสิทธิภาพ ให้แผนงานมีความชัดเจน

การจัดทำแผนงานและโครงการด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน สามารถพิจารณานำแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างศักยภาพของเมืองในการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนที่กำหนดไว้ ๓ แนวทางข้างต้น มาประกอบการพิจารณาและจัดทำเป็นกรอบในการจัดทำแผนงานและโครงการ โดยควรเริ่มจากการจัดกลุ่มหรือประเภทของกิจกรรมที่จะดำเนินการที่มีลักษณะเป็นกลุ่มหรือประเภทเดียวกันเข้าด้วยกันก่อน และควรมีการรวมให้ได้อย่างน้อยสองหรือสามกิจกรรมในแต่ละกลุ่ม รวมทั้งควรจัดให้ได้จำนวนกลุ่มประมาณสองกลุ่มขึ้นไป ภายหลังจากนำกิจกรรมที่ได้จัดกลุ่มหรือประเภทเดียวกันแล้ว จึงกำหนดชื่อ “โครงการ” ให้กลุ่มกิจกรรมเหล่านั้น หากรวมกลุ่มกิจกรรมได้โครงการขึ้นมาประมาณสองถึงสามโครงการโดยที่มีเป้าหมายเดียวกันแล้ว จึงกำหนดชื่อเป็น “แผนงาน” ขึ้นมา ดังแสดงในรูปภาพที่ ๔ - ๑

รูปที่ ๔ - ๑ แสดงตัวอย่างการจัดทำแผนงานและโครงการ

การจัดทำแผนงานและโครงการตามขั้นตอนนี้ จะทำให้ได้กรอบของแผนงาน และองค์ประกอบของโครงการพร้อมกิจกรรมที่จะดำเนินการ จากนั้น จึงนำกรอบของแผนงาน และองค์ประกอบของโครงการพร้อมกิจกรรมไปใช้ประกอบในการจัดหารายละเอียดของแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่อไป

การจัดทำแผนงานเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

- ๑) ชื่อแผนงาน หมายถึง ชื่อของแผนที่จะดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- ๒) พื้นที่ดำเนินการ หมายถึง พื้นที่ที่จะได้รับการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม
- ๓) กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง กลุ่มบุคคล ชุมชน องค์กร หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในพื้นที่ดำเนินการที่จะร่วมดำเนินโครงการหรือกิจกรรม
- ๔) รายละเอียดของแผนงาน/โครงการ โดยสรุป ประกอบด้วย
 - ๔.๑) เป้าหมายรวม หมายถึง ระดับของผลการปฏิบัติงานที่คาดหวัง หรือที่กำหนดของโครงการ

๔.๒) วัตถุประสงค์ หมายถึง ประโยชน์ที่จะได้รับจากผลที่ปรากฏขึ้นภายหลังจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม และสามารถวัดได้

๔.๓) ผลผลิต หมายถึง ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

๔.๔) ตัวชี้วัดผลสำเร็จ คือ เครื่องมือที่ใช้วัดผลการดำเนินงานที่ต้องการ ถึงการบรรลุผลสำเร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สามารถกำหนดตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพได้

๔.๕) เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ คือ การระบุชนิดของวิธีการ ข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบ เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

๔.๖) เงื่อนไขที่สำคัญ หมายถึง การระบุลักษณะหรือปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน หรืออาจเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้

๔.๗) โครงการ/กิจกรรม ระบุชื่อโครงการ/กิจกรรม ที่มีความชัดเจน กระชับ และเข้าใจง่าย

๔.๘) งบประมาณ และแหล่งงบประมาณ ควรระบุงบประมาณที่ต้องการจะใช้ดำเนินโครงการ และระบุถึงแหล่งงบประมาณที่จะขอรับ เช่น งบประมาณแผ่นดิน กองทุนสิ่งแวดล้อม งบพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด งบประมาณสนับสนุนจากท้องถิ่น การสนับสนุนจากภาคเอกชน และงบประมาณจากองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นต้น

๔.๙) ลักษณะโครงการ เป็นการระบุประเภทของโครงการที่จะดำเนินการ ซึ่งเป็นโครงการที่จะดำเนินการใหม่ หรือโครงการที่จะดำเนินการต่อเนื่องจากระยะที่ผ่านมา

ดังแสดงในตารางที่ ๔ - ๑

๔.๒ การจัดทำสาระสำคัญของโครงการ

เป็นการจัดทำรายละเอียดของโครงการ ประกอบด้วย กิจกรรมหลายๆ กิจกรรมที่จะดำเนินการ และนำมาแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยพิจารณากิจกรรมที่สำคัญ และสอดคล้องกับความจำเป็นของพื้นที่มากที่สุด มีองค์ประกอบดังนี้

ตารางที่ ๔ - ๒ องค์ประกอบของโครงการ

องค์ประกอบการจัดทำโครงการ	คำอธิบาย
๑. ชื่อแผนงาน	ระบุชุดโครงการสำคัญที่จะดำเนินการและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน
๒. ชื่อโครงการ	ระบุประเด็นสำคัญที่จะดำเนินการที่มีความชัดเจน กระชับ เข้าใจง่าย
๓. หน่วยงานรับผิดชอบ	ระบุชื่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการหลักที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย
๔. หน่วยงานสนับสนุน	ระบุชื่อหน่วยงานผู้สนับสนุนโครงการ
๕. หน่วยงานติดตามประเมินผล	ระบุชื่อหน่วยงานที่จะทำหน้าที่ในการประเมิน หรือประเด็นที่ควรประเมิน เพื่อทราบความก้าวหน้าหรือบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
๖. ความเป็นมาของโครงการ	อธิบายถึงที่มาของปัญหา และสาเหตุจำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำโครงการ โดยมีข้อมูลสำคัญของปัญหามาสนับสนุน ซึ่งอาจรวมถึงวิธีการแก้ไขหรืออุปสรรคในระยะที่ผ่านมา
๗. ความสอดคล้องกับนโยบายอื่น	ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปฏิรูปประเทศ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ หรือแผนที่โครงการมีความสอดคล้อง
๘. วัตถุประสงค์ของโครงการ	สิ่งที่ต้องการจะได้รับหรือผลงานที่ได้จากการดำเนินโครงการ โดยวัตถุประสงค์ของโครงการต้องสอดคล้องกับภารกิจขององค์กรด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - มีความชัดเจน เป็นรูปธรรม - สามารถวัดและประเมินผลงานได้ - สามารถทำให้บรรลุได้ - อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง - กำหนดกรอบระยะเวลาดำเนินการที่แน่นอน

องค์ประกอบการจัดทำโครงการ	คำอธิบาย
๙. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ระบุแนวทางการวัดผลการดำเนินงาน หรือความสำเร็จในการดำเนินงานที่สะท้อนถึงควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๑๐. วิธีการดำเนินการ	การระบุรายละเอียดลำดับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมย่อยต่างๆ ของโครงการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
๑๑. แผนการดำเนินงาน	ระบุลักษณะกิจกรรมและระยะเวลาการดำเนินกิจกรรมที่ตั้งไว้ โดยมีจุดบอเวลาตั้งแต่เริ่มต้นและสิ้นสุด หรือแบ่งเป็นระยะการดำเนินโครงการในแต่ละช่วงปี
๑๒. แผนงบประมาณ	การประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรม อาจจะจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ เช่น ค่าดำเนินโครงการ ค่าบริหารจัดการโครงการ และค่าติดตามและประเมินผล เป็นต้น รวมถึงระบุแหล่งที่มาของงบประมาณด้วย
๑๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ระบุสิ่งที่จะได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการดำเนินโครงการ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

ที่มา: ดัดแปลงจาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (๒๕๕๘) “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการวิเคราะห์และประเมินโครงการ”
 เว็บไซต์ <http://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom๑๔/๐๑-๐๒-๐๑.html>

๔.๓ กรณีตัวอย่างการจัดทำแผนงานและโครงการ

การจัดทำแผนงานและโครงการ รวมถึงการดำเนินกิจกรรมจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลควรมีความร่วมมือกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ประชาชน หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอื่น สำหรับรายละเอียดต่อไปเป็นการเสนอตัวอย่างของการจัดทำแผนงานและโครงการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อการจัดเตรียมแผนงานและโครงการเสริมสร้างศักยภาพการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังมีรายละเอียด ๓ ตัวอย่างแผนงาน ได้แก่

๑. แผนงานเสริมสร้างศักยภาพในการลดปริมาณขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. แผนงานการส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๓. แผนงานการสร้างสังคมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

-ตัวอย่าง-

๔.๓.๑ แผนงานเสริมสร้างศักยภาพในการลดปริมาณขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปที่ ๔ - ๒ แสดงแผนงานเสริมสร้างศักยภาพในการลดปริมาณขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

-ตัวอย่าง-

สรุปสาระสำคัญของแผนงานเสริมสร้างศักยภาพในการลดปริมาณขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 แผนงาน.....เสริมสร้างศักยภาพในการลดปริมาณขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....
 พื้นที่ดำเนินการ.....องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....จังหวัด...../กลุ่มจังหวัด.....
 กลุ่มเป้าหมาย.....ประชาชน,นักเรียน,ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ.ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....

สรุปสาระสำคัญ	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ	เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ	เงื่อนไขที่สำคัญ
เป้าหมายรวม การใช้ประโยชน์จากวัสดุและทรัพยากร มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และเกิดของเสีย น้อยลง	๑.ปริมาณการเกิดขยะมูล ฝอยต่อคนต่อวันลดลง ๒.สัดส่วนปริมาณขยะ รีไซเคิลลดลง ๓.ปริมาณขยะมูลฝอยที่ นำไปกำจัดขั้นตอน สุดท้ายลดลง	- การจดบันทึกสถิติปริมาณ ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นต่อวัน - การสำรวจและบันทึก องค์กรประกอบขยะมูลฝอย - การจดบันทึกรายได้จากการ คัดแยกขยะมูลฝอย	- ความร่วมมือและ การยอมรับของ ประชาชน นักเรียน และภาคส่วนต่างๆ ในสังคม
วัตถุประสงค์ - เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน/นักเรียน ภาคเอกชนในพื้นที่ให้มีการคัดแยก และลดปริมาณขยะมูลฝอย - เพื่อดำเนินกิจกรรมคัดแยกและลด ปริมาณขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วม			
ผลผลิต ๑. คริวเรือน โรงเรียน และชุมชนมีการ คัดแยกขยะมูลฝอย ๒. คริวเรือนและชุมชนสามารถสร้าง มูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ ๓. ขยะอินทรีย์ได้นำไปจัดการอย่าง เหมาะสม			

-ตัวอย่าง-

โครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณ			รวมงบ (ล้านบาท)	รวมงบ (ล้านบาท)				ลักษณะ โครงการ	
	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔		งบแผ่นดิน	งบจังหวัด	งบ อปท.	งบอื่นๆ	ต่อ เนื่อง	ใหม่
๑. ส่งเสริมการค้าแยกขยะมูลฝอย	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
๒. ส่งเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอย	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
๓. ใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓

-ตัวอย่าง-

การจัดทำรายละเอียดของโครงการ หรือกิจกรรมที่จะดำเนินการ

(๑) โครงการส่งเสริมการลดปริมาณขยะจากต้นทาง

๑. ชื่อแผนงาน	เสริมสร้างศักยภาพในการลดปริมาณขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. ชื่อโครงการ	ส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอย
๓. หน่วยงานรับผิดชอบ	๑.๒. ๓.
๔. หน่วยงานสนับสนุน	๑. ๒. ๓. สถาบันการศึกษา ๔. ภาคเอกชน ๕. องค์กรพัฒนาเอกชน
๕. หน่วยงานติดตามประเมินผล	๑.๒. ๓. ทสจ...
๖. ความเป็นมาของโครงการ	สถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยของ.....มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการหาพื้นที่สำหรับเป็นที่ตั้งของระบบกำจัดขยะไม่เพียงพอและมีปัญหาถูกต่อต้านจากชุมชน รวมถึงการเข้าไปใช้พื้นที่ป่า หรือพื้นที่สาธารณะ ก็มักก่อให้เกิดปัญหาการทำลายระบบนิเวศและเกิดปัญหามลพิษแพร่กระจายสู่สิ่งแวดล้อม ดังนั้น แนวทางการจัดการเพื่อลดปริมาณขยะจากต้นทาง จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด มุ่งสู่สังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ..หน่วยงานรับผิดชอบ..จึงได้ร่วมกันกับ..หน่วยงานสนับสนุน.. ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน จัดทำโครงการส่งเสริมการลดปริมาณขยะจากต้นทาง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทางขึ้นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเตรียมความพร้อมให้กับภาคประชาชน นักเรียน ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้มีการคัดแยกขยะที่ต้นทาง และสามารถนำไปสู่การจัดการขยะรูปแบบใหม่ได้ต่อไป
๗. ความสอดคล้องกับนโยบายอื่น	สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๕
๘. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. ให้ความรู้แก่ประชาชน นักเรียน ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการคัดแยกขยะที่ต้นทาง ๒. ปริมาณขยะที่จะนำไปสู่สถานที่กำจัดขยะขั้นสุดท้ายลด
๙. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	๑. ปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนต่อวันลดลง ๒. สัดส่วนปริมาณขยะรีไซเคิลลดลง ๓. ปริมาณขยะมูลฝอยที่นำไปกำจัดขั้นตอนสุดท้ายลดลง
๑๐. วิธีดำเนินการ	๑. จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน นักเรียน ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการคัดแยกขยะที่ต้นทาง

-ตัวอย่าง-

	<p>๒. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพื่อกระตุ้นการแยกขยะมูลฝอย และลดการส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์จากวัสดุรีไซเคิลและบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ทางชีวภาพหรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. จัดให้มีเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันกับชุมชนมีการสำรวจ สุ่มตรวจการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทำการเก็บขน หากครัวเรือนหรือหน่วยงานที่ยังไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอย จะให้คำอธิบายแนะนำในการจัดการ เช่น การคัดแยกขยะอินทรีย์เพื่อทำปุ๋ย และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเพื่อร่วมกันจัดการขยะให้เป็นไปทิศทางเดียวกัน</p>		
๑๑. แผนการดำเนินงาน	กิจกรรม	พ.ศ. ที่ดำเนินการ	
		๒๕๖๒	๒๕๖๓
	๑. อบรมให้ความรู้ประชาชน/นักเรียนคัดแยกขยะมูลฝอย		
	๒. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเพื่อกระตุ้นการแยกขยะมูลฝอย		
	๓. มอบคณะเจ้าหน้าที่สำรวจการคัดแยกขยะมูลฝอยของชุมชน ก่อนรวบรวมใส่รถเก็บขน		
๑๒. แผนงบประมาณ	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ
	๑. อบรมให้ความรู้ประชาชน/นักเรียนคัดแยกขยะมูลฝอย		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....
	๒. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเพื่อกระตุ้นการแยกขยะมูลฝอย		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....
	๓. มอบคณะเจ้าหน้าที่สำรวจการคัดแยกขยะมูลฝอยของชุมชน ก่อนรวบรวมใส่รถเก็บขน		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....
๑๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	<p>ผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง: ประชาชนมีรายได้จากการคัดแยกขยะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถลดภาระการจัดการปัญหาขยะที่ปลายทาง</p> <p>ผู้ได้รับประโยชน์ทางอ้อม: ประชาชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี</p>		

-ตัวอย่าง-

(๒) โครงการส่งเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอย

๑. ชื่อแผนงาน	เสริมสร้างศักยภาพในการลดปริมาณขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. ชื่อโครงการ	ส่งเสริมการลดปริมาณขยะมูลฝอย
๓. หน่วยงานรับผิดชอบ	๑.๒. ๓.
๔. หน่วยงานสนับสนุน	๑.๒. ๓. สถาบันการศึกษา ๔. ภาคเอกชน ๕. องค์กรพัฒนาเอกชน
๕. หน่วยงานติดตามประเมินผล	๑.๒. ๓.
๖. ความเป็นมาของโครงการ	<p>สถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยของ.....มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการหาพื้นที่สำหรับเป็นที่ตั้งของระบบกำจัดขยะไม่เพียงพอและมีปัญหาถูกต่อต้านจากชุมชน รวมถึงการเข้าไปใช้พื้นที่ป่า หรือพื้นที่สาธารณะ ก็มักก่อให้เกิดปัญหาการทำลายระบบนิเวศและเกิดปัญหามลพิษแพร่กระจายสู่สิ่งแวดล้อม ดังนั้น แนวทางการจัดการเพื่อลดปริมาณขยะจากต้นทาง จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด มุ่งสู่สังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>.....หน่วยงานรับผิดชอบ จึงได้ร่วมกันกับ.....หน่วยงานสนับสนุน.....ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน จัดทำโครงการส่งเสริมการลดปริมาณขยะจากต้นทาง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทางขึ้นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการเตรียมความพร้อมให้กับภาคประชาชน นักเรียน ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ในชุมชนเพื่อให้มีการคัดแยกขยะที่ต้นทาง และสามารถนำไปสู่การจัดการขยะรูปแบบใหม่ได้ต่อไป</p>
๗. ความสอดคล้องกับนโยบายอื่น	สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙
๘. วัตถุประสงค์ของโครงการ	เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยจากชุมชน ใน ๓ ประเภทหลัก ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายยาก ขยะมูลฝอยอินทรีย์ และขยะมูลฝอยที่สามารถนำไปรีไซเคิลได้
๙. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนต่อวันลดลง สัดส่วนปริมาณขยะรีไซเคิลลดลง
๑๐. วิธีดำเนินการ	<p>๑. จัดกิจกรรมรณรงค์พฤติกรรมกรกินเพื่อลดปริมาณขยะอินทรีย์โดยการส่งเสริมให้กินข้าวหมดจาน ดื่มน้ำหมดแก้วในโรงเรียนและขยายผลไปยังชุมชน</p> <p>๒. จัดกิจกรรมผ้าป่าขยะในชุมชน โดยการนำขยะที่สามารถมารีไซเคิลได้มาบริจาคเป็นผ้าป่า เพื่อรวบรวมขยะรีไซเคิลไปจำหน่ายเป็นรายได้ และส่งเสริมให้มีธนาคารขยะในโรงเรียน และให้นักเรียนทุกคนเป็นสมาชิกของธนาคารขยะ พร้อม</p>

-ตัวอย่าง-

	นำขยะที่เกิดขึ้นที่บ้านและโรงเรียนมาฝากในธนาคารขยะ เพื่อจะได้แปลงขยะให้เป็นเงิน พร้อมมีการจัดทำบัญชีโดยตัวแทนนักเรียน และกำกับโดยคุณครู			
	๓. รณรงค์เลิกใช้กล่องโฟมและพลาสติก โดยเฉพาะร้านอาหาร ร้านค้า และร้านสะดวกซื้อ โดยให้นำถุงผ้ามาใส่หรือใช้ปั่นโต รวมถึงให้ใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่ย่อยสลายง่ายมาใช้แทนกล่องโฟม เช่น กล่องกระดาษชานอ้อย			
๑๑. แผนการดำเนินงาน	กิจกรรม	พ.ศ. ที่ดำเนินการ		
		๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
	๑. จัดกิจกรรมข่าวหมดงานน้ำหมดแก้วในโรงเรียนและชุมชน			
	๒. จัดกิจกรรมผ้าป่าขยะในชุมชน และธนาคารขยะในโรงเรียน			
	๓. รณรงค์เลิกใช้กล่องโฟมและพลาสติก ให้ใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ย่อยสลายง่าย			
๑๒. แผนงบประมาณ	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ	
	๑. จัดกิจกรรมข่าวหมดงานน้ำหมดแก้วในโรงเรียนและชุมชน		จังหวัด/อปท.	
	๒. จัดกิจกรรมผ้าป่าขยะในชุมชน และธนาคารขยะในโรงเรียน		จังหวัด/ เอกชน/.....	
	๓. รณรงค์เลิกใช้กล่องโฟมและพลาสติก ให้ใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ย่อยสลายง่าย		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./.....	
๑๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนลดน้อยลง สามารถนำงบประมาณไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนต่อไปได้มากขึ้น ผู้ได้รับประโยชน์ทางอ้อม: ประชาชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี			

-ตัวอย่าง-

(๓) โครงการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย

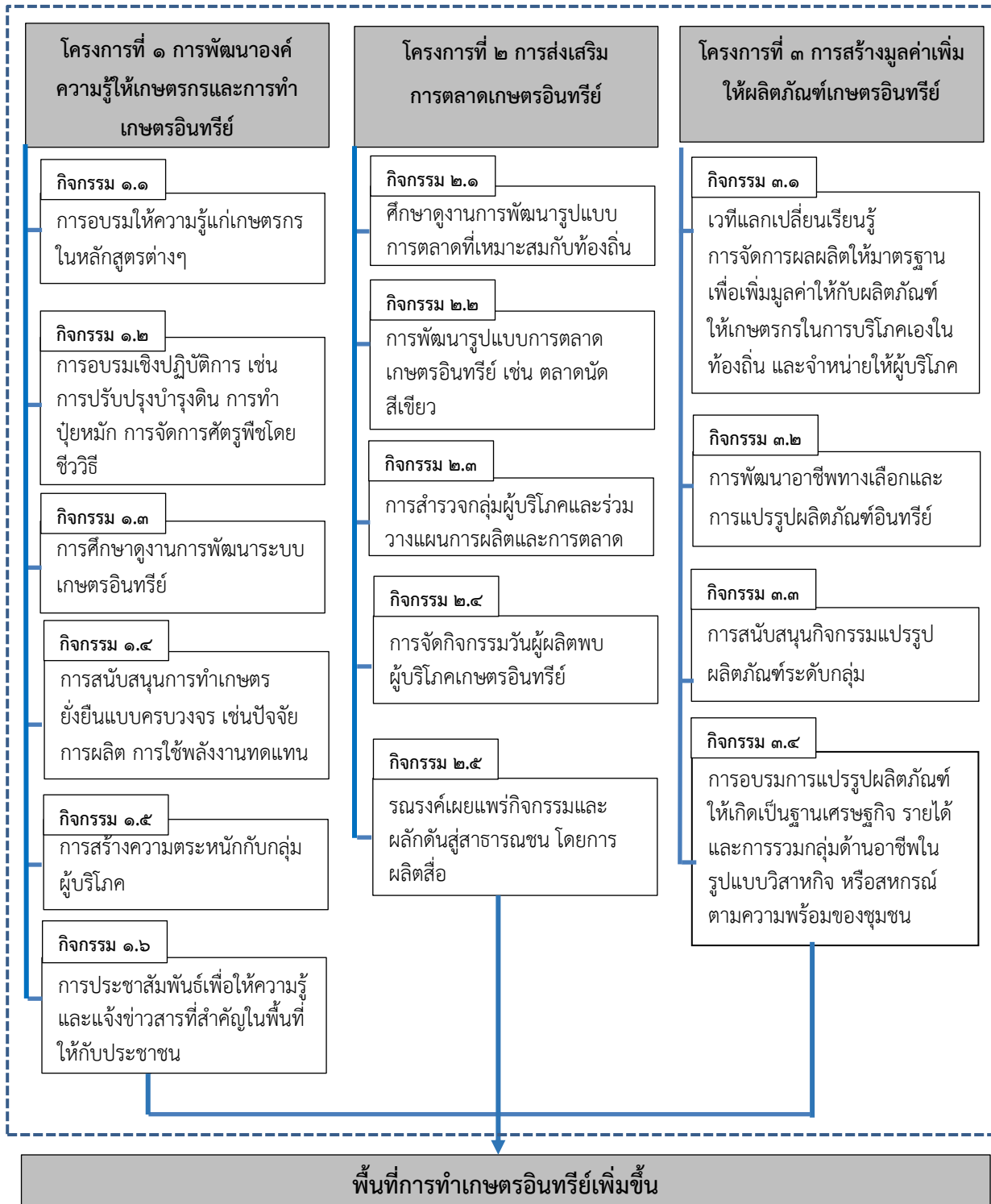
๑. ชื่อแผนงาน	เสริมสร้างศักยภาพในการลดปริมาณขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. ชื่อโครงการ	ใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย
๓. หน่วยงานรับผิดชอบ	๑.๒. ๓.
๔. หน่วยงานสนับสนุน	๑.๒. ๓. สถาบันการศึกษา ๔. ภาคเอกชน ๕. องค์กรพัฒนาเอกชน
๕. หน่วยงานติดตามประเมินผล	๑.๒. ๓.
๖. ความเป็นมาของโครงการ	<p>สถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยของ.....มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการหาพื้นที่สำหรับเป็นที่ตั้งของระบบกำจัดขยะไม่เพียงพอและมีปัญหาถูกต่อต้านจากชุมชน รวมถึงการเข้าไปใช้พื้นที่ป่า หรือพื้นที่สาธารณะ ก็มักก่อให้เกิดปัญหาการทำลายระบบนิเวศและเกิดปัญหามลพิษแพร่กระจายสู่สิ่งแวดล้อม ดังนั้น แนวทางการจัดการเพื่อลดปริมาณขยะจากต้นทาง จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด มุ่งสู่สังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>.....หน่วยงานรับผิดชอบ จึงได้ร่วมกันกับ หน่วยงานสนับสนุน ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน จัดทำโครงการส่งเสริมการลดปริมาณขยะจากต้นทาง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะและนำขยะหรือวัสดุที่จัดทำได้มาใช้ประโยชน์ เพื่อให้เกิดมูลค่า และจำหน่ายเป็นรายได้ของครัวเรือน ชุมชน และท้องถิ่น โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้ให้การสนับสนุนและการเตรียมความพร้อมให้กับภาคประชาชน นักเรียน ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ในชุมชนที่สนใจ สามารถนำวิธีการพัฒนาการนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างมูลค่าและรายได้ รวมถึงพัฒนาให้มีมูลค่ามากยิ่งขึ้นต่อไป</p>
๗. ความสอดคล้องกับนโยบายอื่น	สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙
๘. วัตถุประสงค์ของโครงการ	เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน นักเรียน และผู้ที่สนใจในชุมชนหาแนวทางในการพัฒนาการนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างมูลค่าให้เกิดประโยชน์และรายได้
๙. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นต่อคนต่อวันลดลง ครัวเรือนมีรายได้เสริมมากขึ้นจากการนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างมูลค่าเพิ่ม
๑๐. วิธีดำเนินการ	๑. ฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพการนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างมูลค่า โดยการร่วมมือกับสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย หรือพัฒนาชุมชนจังหวัด พาณิชย์จังหวัดในการร่วมพัฒนาสินค้าที่เป็นกรนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมถึงช่องทางการจำหน่ายสินค้าเหล่านี้

-ตัวอย่าง-

	<p>๒. สนับสนุนการรวบรวมขยะอินทรีย์ ขยะจากเศษอาหาร เพื่อนำมาจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพ การนำปุ๋ยอินทรีย์จำหน่ายราคาถูกลงหรือแจกให้เกษตรกร เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้อย่างเพียงพอ และการทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ห้องน้ำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ห้องน้ำสาธารณะ ตลาดสด หรือแจกจ่ายประชาชนในโอกาสต่างๆ</p> <p>๓. สนับสนุนการรวบรวมเศษอาหารจากร้านค้า ร้านอาหาร ตลาด เพื่อนำไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ที่กินอาหารทุกประเภทและไม่เลือก เช่น การนำเศษอาหารไปเลี้ยงหมู/หมูป่า เลี้ยงไก่ และเลี้ยงปลา ซึ่งมูลสัตว์ที่เกิดขึ้น สามารถนำไปจำหน่ายเป็นปุ๋ยราคาถูกลงแก่เกษตรกร หรือนำไปผลิตเป็นก๊าซชีวภาพเพื่อให้พลังงาน รวมถึงรายได้ที่เกิดขึ้นนำไปรวบรวมใช้เป็นกองทุนในการทำกิจกรรมของชุมชน</p>																				
๑๑. แผนการดำเนินงาน	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">กิจกรรม</th> <th colspan="3">พ.ศ. ที่ดำเนินการ</th> </tr> <tr> <th>๒๕๖๒</th> <th>๒๕๖๓</th> <th>๒๕๖๔</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>๑. ฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพการนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างมูลค่า</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>๒. จัดทำปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพ เพื่อจำหน่าย/แจกให้เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>๓. การรวบรวมเศษอาหารไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงหมู/หมูป่า เลี้ยงไก่ และเลี้ยงปลา</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	กิจกรรม	พ.ศ. ที่ดำเนินการ			๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๑. ฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพการนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างมูลค่า				๒. จัดทำปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพ เพื่อจำหน่าย/แจกให้เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์				๓. การรวบรวมเศษอาหารไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงหมู/หมูป่า เลี้ยงไก่ และเลี้ยงปลา				
กิจกรรม	พ.ศ. ที่ดำเนินการ																				
	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔																		
๑. ฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพการนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างมูลค่า																					
๒. จัดทำปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพ เพื่อจำหน่าย/แจกให้เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์																					
๓. การรวบรวมเศษอาหารไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงหมู/หมูป่า เลี้ยงไก่ และเลี้ยงปลา																					
๑๒. แผนงบประมาณ	<table border="1"> <thead> <tr> <th>กิจกรรม</th> <th>งบประมาณ (บาท)</th> <th>แหล่งงบประมาณ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>๑. ฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพการนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างมูลค่า</td> <td></td> <td>อปท.</td> </tr> <tr> <td>๒. จัดทำปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพ เพื่อจำหน่าย/แจกให้เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์</td> <td></td> <td>อปท.</td> </tr> <tr> <td>๓. การรวบรวมเศษอาหารไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงหมู/หมูป่า เลี้ยงไก่ และเลี้ยงปลา</td> <td></td> <td>อปท.</td> </tr> </tbody> </table>	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ	๑. ฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพการนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างมูลค่า		อปท.	๒. จัดทำปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพ เพื่อจำหน่าย/แจกให้เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์		อปท.	๓. การรวบรวมเศษอาหารไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงหมู/หมูป่า เลี้ยงไก่ และเลี้ยงปลา		อปท.								
กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ																			
๑. ฝึกอบรมการพัฒนาอาชีพการนำวัสดุเหลือใช้มาสร้างมูลค่า		อปท.																			
๒. จัดทำปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพ เพื่อจำหน่าย/แจกให้เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์		อปท.																			
๓. การรวบรวมเศษอาหารไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ เช่น การเลี้ยงหมู/หมูป่า เลี้ยงไก่ และเลี้ยงปลา		อปท.																			
๑๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	<p>ผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนลดน้อยลง สามารถนำงบประมาณไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนต่อไปได้มากขึ้น</p> <p>ผู้ได้รับประโยชน์ทางอ้อม: ประชาชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี</p>																				

-ตัวอย่าง-

๔.๓.๒ แผนงานการส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

รูปที่ ๔ - ๓ แสดงแผนงานการส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

-ตัวอย่าง-

สรุปสาระสำคัญของแผนงานการส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แผนงาน...การส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม.....

พื้นที่ดำเนินการ...องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น.....จังหวัด...../กลุ่มจังหวัด.....

กลุ่มเป้าหมาย...เกษตรกรและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น.....

สรุปสาระสำคัญ	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ	เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ	เงื่อนไขที่สำคัญ
<p>เป้าหมายรวม</p> <p>เกษตรกรปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p>	<p>๑. จำนวนเกษตรกรในท้องถิ่นที่มีการปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นการทำการเกษตรอินทรีย์</p> <p>๒. พื้นที่การทำการเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น</p> <p>๓. จำนวนตลาดสีเขียวจำหน่ายสินค้าปลอดสารพิษในชุมชนเพิ่มขึ้น</p> <p>๔. มีการจัดตั้งกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์</p>	<p>- การจดบันทึกสถิติจำนวนเกษตรกรที่มีการปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นการทำการเกษตรอินทรีย์</p> <p>- การจดบันทึกพื้นที่การทำการเกษตรอินทรีย์</p> <p>- การจดบันทึกการจัดตั้งกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์</p>	<p>- ความร่วมมือและการยอมรับของเกษตรกร และชุมชน</p>
<p>วัตถุประสงค์</p> <p>เพื่อส่งเสริมเกษตรกรในพื้นที่ให้มีการทำการเกษตรยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p>			
<p>ผลผลิต</p> <p>๑. เกษตรกรมีความรู้ ความตระหนัก และมีการปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นการทำการเกษตรอินทรีย์</p> <p>๒. มีตลาดสีเขียวจำหน่ายสินค้าปลอดสารพิษในชุมชน</p> <p>๓. เกษตรกรมีอาชีพทางเลือกและมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์</p>			

-ตัวอย่าง-

โครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณ			รวมงบ (ล้านบาท)	รวมงบ (ล้านบาท)				ลักษณะ โครงการ	
	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔		งบแผ่นดิน	งบจังหวัด	งบ อบต.	งบอื่นๆ	ต่อ เนื่อง	ใหม่
๑. การพัฒนาองค์ความรู้ให้เกษตรกร และการทำเกษตรอินทรีย์	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
๒. การส่งเสริมการตลาดเกษตรอินทรีย์	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
๓. การสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ เกษตรอินทรีย์	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓

-ตัวอย่าง-

แผนงานการส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(๑) โครงการพัฒนาองค์ความรู้ให้เกษตรกรและการทำเกษตรอินทรีย์

๑. ชื่อแผนงาน	แผนงานการส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๒. ชื่อโครงการ	พัฒนาองค์ความรู้ให้เกษตรกรในการทำเกษตรอินทรีย์
๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๑. ๒. ๓. ๔.
๔. หน่วยงานสนับสนุน	๑. ๒. ๓. ๔.
๕. หน่วยงานติดตามประเมินผล	๑. ๒. ๓.
๖. ความเป็นมาของโครงการ	<p>ระบบการเกษตรในปัจจุบัน มีการใช้ปุ๋ยเคมีและการใช้สารเคมีสังเคราะห์ ทางภาคเกษตรอย่างเข้มข้นในทุกขั้นตอนการผลิต ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ทำให้ดินเสื่อมสภาพ อากาศเป็นพิษ แมลงศัตรูธรรมชาติ สูญหาย รวมทั้งมีการปนเปื้อนสารเคมี และมีสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรส่งผลกระทบต่อตัวเกษตรกรเอง และผู้บริโภค ดังนั้น การสร้างความรู้ ความตระหนักในผลกระทบของสารเคมีเกษตรเพื่อให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งการสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรอินทรีย์ จะทำให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้มุ่งสู่สังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้</p> <p>หน่วยงานรับผิดชอบจึงได้ร่วมกับ หน่วยงานสนับสนุน ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน จัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น</p>
๗. ความสอดคล้องกับนโยบายอื่น	สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ และแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙
๘. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อสร้างความรู้ ความตระหนักให้เกษตรกรในการทำเกษตรอินทรีย์ ๒. ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในท้องถิ่น
๙. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	๑. จำนวนเกษตรกรในท้องถิ่นที่มีการปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นการทำการเกษตรอินทรีย์ ๒. พื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น
๑๐. วิธีการดำเนินการ	๑. จัดอบรมให้กับเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในผลกระทบของการใช้ปุ๋ยเคมีและการใช้สารเคมีสังเคราะห์ทางการเกษตร ๒. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน การทำปุ๋ยหมัก การจัดการศัตรูพืชโดยชีววิธี ๓. การศึกษาดูงานการพัฒนากระบบเกษตรอินทรีย์ ในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่น เชื่อใจในการปรับเปลี่ยนมาทำการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ๔. การสนับสนุนการทำเกษตรยั่งยืนแบบครบวงจร เช่น ปัจจัยการผลิต การใช้พลังงานทดแทนที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบเกษตรกรรม โดยเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมในพื้นที่

-ตัวอย่าง-

	<p>๕. การสร้างความตระหนักกับกลุ่มผู้บริโภค เช่น การตรวจหาสารเคมีตกค้างในเลือดของผู้บริโภคและตรวจหาสารพิษตกค้างในผลผลิต</p> <p>๖. การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้และแจ้งข่าวสารที่สำคัญในพื้นที่ให้กับประชาชน</p>		
๑๑. แผนการดำเนินงาน	กิจกรรม		พ.ศ. ที่ดำเนินการ
			๒๕๖๒ ๒๕๖๓ ๒๕๖๔
	๑. จัดอบรมให้กับเกษตรกรในพื้นที่		
	๒. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน การทำปุ๋ยหมัก การจัดการศัตรูพืชโดยชีววิธี		
	๓. การศึกษาดูงานการพัฒนาระบบเกษตรอินทรีย์		
	๔. การสนับสนุนการทำเกษตรยั่งยืนแบบครบวงจร		
	๕. การสร้างความตระหนักกับกลุ่มผู้บริโภค		
๖. การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้และแจ้งข่าวสารที่สำคัญในพื้นที่ให้กับประชาชน			
๑๒. แผนงบประมาณ	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ
	๑. จัดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....
	๒. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน การทำปุ๋ยหมัก การจัดการศัตรูพืชโดยชีววิธี		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....
	๓. ศึกษาดูงานการพัฒนาระบบเกษตรอินทรีย์		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....
	๔. สนับสนุนการทำเกษตรยั่งยืนแบบครบวงจร		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....
	๕. สร้างความตระหนักกับกลุ่มผู้บริโภค		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....
	๖. ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้และแจ้งข่าวสารที่สำคัญในพื้นที่ให้กับประชาชน		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....
๑๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	<p>ผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง: เกษตรกรสามารถลดความเสี่ยงในการเจ็บป่วยจากการใช้สารเคมี</p> <p>ผู้ได้รับประโยชน์โดยอ้อม: ประชาชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี</p>		

-ตัวอย่าง-

(๒) โครงการส่งเสริมการตลาดเกษตรอินทรีย์

๑. ชื่อแผนงาน	แผนงานการส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๒. ชื่อโครงการ	ส่งเสริมการตลาดเกษตรอินทรีย์
๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๑. ๒. ๓. ๔.
๔. หน่วยงานสนับสนุน	๑. ๒. ๓. ๔.
๕. หน่วยงานติดตามประเมินผล	๑. ๒. ๓.
๖. ความเป็นมาของโครงการ	<p>ระบบการเกษตรในปัจจุบัน มีการใช้ปุ๋ยเคมีและการใช้สารเคมีสังเคราะห์ ทาง การเกษตรอย่างเข้มข้นในทุกขั้นตอนการผลิต ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ทำให้ดิน เสื่อมสภาพ อากาศเป็นพิษ แมลงศัตรูธรรมชาติสูญหาย รวมทั้งมีการปนเปื้อนสารเคมี และมีสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรส่งผลกระทบต่อตัวเกษตรกรเอง และ ผู้บริโภค ดังนั้นนอกจากการสร้างความรู้ ความตระหนักในผลกระทบของสารเคมี เกษตรเพื่อให้ออกเกษตรกรปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งการสนับสนุนด้านปัจจัย การผลิตในการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตให้มุ่งสู่สังคมที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว การสนับสนุนให้เกษตรกรมีความอย่างเข้มแข็ง จะทำให้ สามารถจัดการด้านการตลาดได้ โดยลดการพึ่งกลไกการตลาดภายนอก ไม่ว่าจะเป็น พ่อค้าคนกลางหรือบริษัทที่เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนทั้งเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี และสารเคมี</p> <p>หน่วยงานรับผิดชอบจึงได้ร่วมกันกับ หน่วยงานสนับสนุน ภาคเอกชน องค์กรพัฒนา เอกชน และประชาชน จัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกษตรกรปรับเปลี่ยน รูปแบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น</p>
๗. ความสอดคล้องกับนโยบายอื่น	สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ และแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙
๘. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. ส่งเสริมและเพิ่มช่องทางการตลาดให้กับเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ๒. ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในท้องถิ่น
๙. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	๑. จำนวนเกษตรกรในท้องถิ่นที่มีการปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นการทำการเกษตร อินทรีย์ ๒. มีตลาดสีเขียวจำหน่ายสินค้าปลอดสารพิษในชุมชน
๑๐. วิธีการดำเนินการ	๑. ศึกษาดูงานการพัฒนาแบบการตลาดที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ๒. พัฒนารูปแบบการตลาดเกษตรอินทรีย์ เช่น ตลาดนัดสีเขียว ๓. สัมภาษณ์กลุ่มผู้บริโภคและร่วมวางแผนการผลิตและการตลาด ๔. จัดกิจกรรมวันผู้ผลิตพบผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์ ๕. รณรงค์เผยแพร่กิจกรรมและผลักดันสู่สาธารณชน โดยการผลิตสื่อ

-ตัวอย่าง-

๑๑. แผนการดำเนินงาน	กิจกรรม	พ.ศ. ที่ดำเนินการ		
		๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
	๑. ศึกษาดูงานการพัฒนารูปแบบการตลาดที่เหมาะสมกับท้องถิ่น			
	๒. พัฒนารูปแบบการตลาดเกษตรอินทรีย์ เช่น ตลาดนัดสีเขียว			
	๓. สสำรวจกลุ่มผู้บริโภคและร่วมวางแผนการผลิตและการตลาด			
	๔. จัดกิจกรรมวันผู้ผลิตพบผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์			
	๕. รณรงค์เผยแพร่กิจกรรมและผลิตภัณฑ์สู่สาธารณชน โดยการผลิตสื่อ			
๑๒. แผนงบประมาณ	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ	
	๑. จัดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....	
	๒. พัฒนารูปแบบการตลาดเกษตรอินทรีย์ เช่น ตลาดนัดสีเขียว		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....	
	๓. สสำรวจกลุ่มผู้บริโภคและร่วมวางแผนการผลิตและการตลาด		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....	
	๔. จัดกิจกรรมวันผู้ผลิตพบผู้บริโภคเกษตรอินทรีย์		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....	
	๕. รณรงค์เผยแพร่กิจกรรมและผลิตภัณฑ์สู่สาธารณชน โดยการผลิตสื่อ		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....	
๑๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	<p>ผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง: เกษตรกรสามารถลดการพึ่งกลไกการตลาดภายนอก เช่น พ่อค้าคนกลางหรือบริษัทที่เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนทั้งเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี สารเคมี</p> <p>ผู้ได้รับประโยชน์โดยอ้อม: ประชาชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี</p>			

-ตัวอย่าง-

(๓) โครงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์

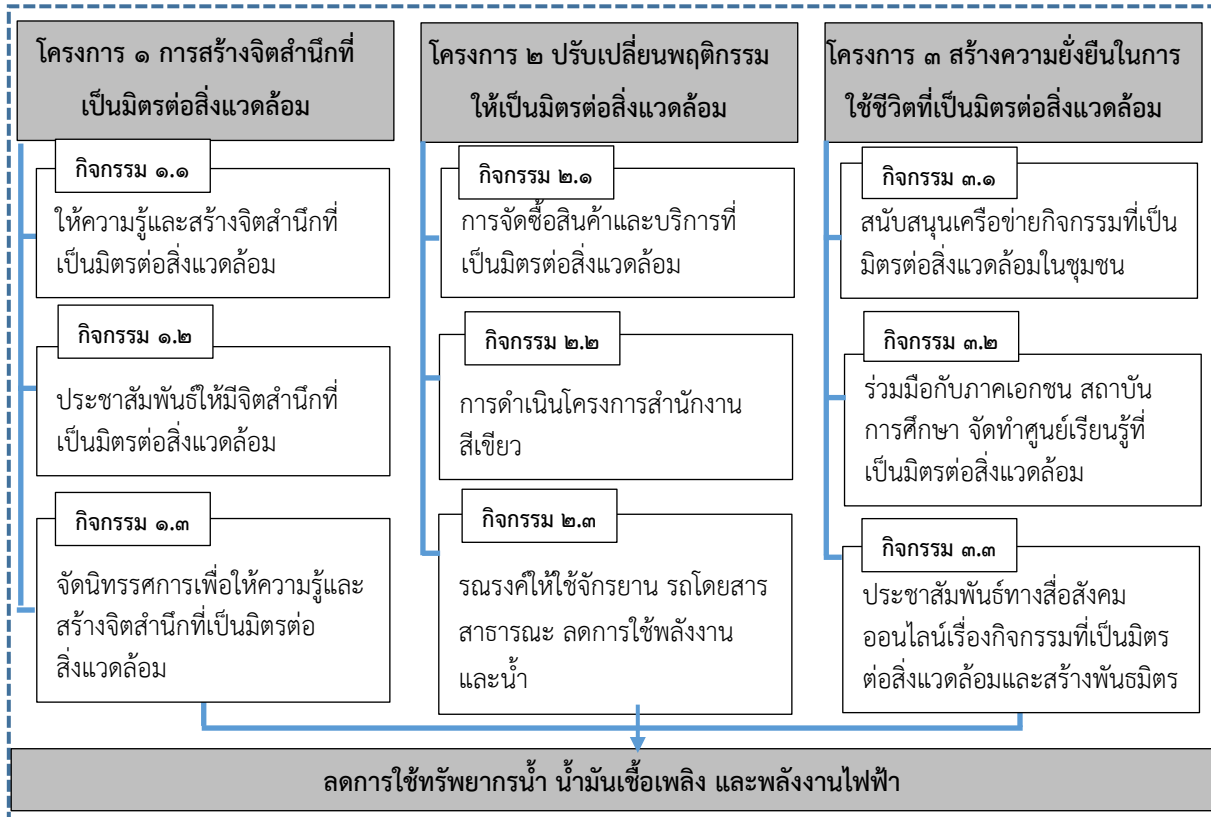
๑. ชื่อแผนงาน	แผนงานการส่งเสริมระบบเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๒. ชื่อโครงการ	สร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์
๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๑. ๒. ๓. ๔.
๔. หน่วยงานสนับสนุน	๑. ๒. ๓. ๔.
๕. หน่วยงานติดตามประเมินผล	๑. ๒. ๓.
๖. ความเป็นมาของโครงการ	<p>ระบบการเกษตรในปัจจุบัน มีการใช้ปุ๋ยเคมีและการใช้สารเคมีสังเคราะห์ ทาง การเกษตรอย่างเข้มข้นในทุกขั้นตอนการผลิต ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ มีการปนเปื้อนสารเคมี และมีสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรส่งผลกระทบต่อตัวเกษตรกรเอง และผู้บริโภค ดังนั้น นอกจากการสร้างความรู้ ความตระหนักในผลกระทบของสารเคมีเกษตรเพื่อให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์ การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตในการทำเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมด้านการตลาดแล้ว การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกรในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชน จะสนับสนุนการผลิตในท้องถิ่นให้มุ่งสู่สังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้</p> <p>หน่วยงานรับผิดชอบจึงได้ร่วมกันกับ หน่วยงานสนับสนุน ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน จัดทำโครงการการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชน และเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น</p>
๗. ความสอดคล้องกับนโยบายอื่น	สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ และแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔
๘. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<p>๑. เสริมสร้างศักยภาพให้กับเกษตรกรในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์</p> <p>๒. สร้างฐานเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง</p>
๙. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	<p>๑. จำนวนเกษตรกรในท้องถิ่นที่มีพัฒนาอาชีพทางเลือกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์</p> <p>๒. มีการจัดตั้งกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น</p>
๑๐. วิธีการดำเนินการ	<p>๑. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการผลผลิตให้มาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ให้แก่เกษตรกรในการบริโภคเองในท้องถิ่น และจำหน่ายให้ผู้บริโภค</p> <p>๒. พัฒนาอาชีพทางเลือกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์</p> <p>๓. สนับสนุนกิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ระดับกลุ่ม</p> <p>๔. อบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้เกิดเป็นฐานเศรษฐกิจ รายได้ และการรวมกลุ่มด้านอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจ หรือสหกรณ์ตามความพร้อมของชุมชน</p>

-ตัวอย่าง-

๑๑. แผนการดำเนินงาน	กิจกรรม	พ.ศ. ที่ดำเนินการ		
		๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
	๑. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการผลผลิตให้มาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์			
	๒. พัฒนาอาชีพทางเลือกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์			
	๓. สนับสนุนกิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ระดับกลุ่ม			
	๔. อบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์และการรวมกลุ่มด้านอาชีพ			
๑๒. แผนงบประมาณ	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ	
	๑. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการผลผลิตให้มาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....	
	๒. การพัฒนาอาชีพทางเลือกและการแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....	
	๓. การสนับสนุนกิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ระดับกลุ่ม		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....	
	๔. การอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์และการรวมกลุ่มด้านอาชีพ		แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./เอกชน/.....	
๑๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	<p>ผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง: เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรสูงขึ้น</p> <p>ผู้ได้รับประโยชน์โดยอ้อม: ประชาชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี</p>			

-ตัวอย่าง-

๔.๓.๓ แผนงานการสร้างสังคมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

รูปที่ ๔ - ๔ แสดงแผนงานการสร้างสังคมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

-ตัวอย่าง-

สรุปสาระสำคัญของแผนงานการสร้างสังคมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แผนงาน.....การสร้างสังคมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม.....

พื้นที่ดำเนินการ.....องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....จังหวัด...../กลุ่มจังหวัด.....

กลุ่มเป้าหมาย...ประชาชน...นักเรียน...ภาคเอกชน...และองค์กรต่างๆ...ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....

สรุปสาระสำคัญ	ตัวชี้วัดผลสำเร็จ	เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ	เงื่อนไขที่สำคัญ
เป้าหมายรวม การใช้ประโยชน์จากวัสดุและทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และเกิดของเสียน้อยลง	๑. ค่าใช้น้ำของครัวเรือนต่อเดือนลดลง ๒. ค่าใช้ไฟฟ้าของครัวเรือนต่อเดือนลดลง ๓. ค่าใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของครัวเรือนต่อเดือนลดลง	- การจดบันทึกสถิติการใช้น้ำของครัวเรือนทุกเดือน - การจดบันทึกค่าใช้ไฟฟ้าของครัวเรือนทุกเดือน - การจดบันทึกค่าใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของครัวเรือนทุกสัปดาห์	ความร่วมมือและการยอมรับของประชาชน นักเรียน และภาคส่วนต่างๆ ในสังคม
วัตถุประสงค์ - เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน/นักเรียน ภาคเอกชนในพื้นที่ให้มีพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม			
ผลผลิต ๑. ครัวเรือนและชุมชนสามารถมีความรู้ความเข้าใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ๒. ครัวเรือน โรงเรียน และชุมชนมีการใช้น้ำ ไฟฟ้า และน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างประหยัด			

-ตัวอย่าง-

โครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณ			รวมงบ (ล้านบาท)	รวมงบ (ล้านบาท)				ลักษณะ โครงการ	
	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔		งบแผ่นดิน	งบจังหวัด	งบ อปท.	งบอื่นๆ	ต่อ เนื่อง	ใหม่
๑. การสร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
๒. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓
๓. สร้างความยั่งยืนในการใช้ชีวิตที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓

-ตัวอย่าง-

การจัดทำรายละเอียดของโครงการ หรือกิจกรรมที่จะดำเนินการ

(๑) โครงการสร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑. ชื่อแผนงาน	การสร้างสังคมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๒. ชื่อโครงการ	การสร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๓. หน่วยงานรับผิดชอบ	๑.๒. ๓.
๔. หน่วยงานสนับสนุน	๑.๒. ๓. สถาบันการศึกษา ๔. ภาคเอกชน ๕. องค์กรพัฒนาเอกชน
๕. หน่วยงานติดตามประเมินผล	๑.๒. ๓. ทสจ...
๖. ความเป็นมาของโครงการ	<p>ปัจจุบัน ประเทศไทยมีการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตและการบริโภคในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อาทิ การใช้พลังงานไฟฟ้า การใช้น้ำมันเชื้อเพลิง และการใช้ทรัพยากรน้ำ เป็นผลมาจากการเจริญเติบโตของภาวะเศรษฐกิจ และการขยายตัวของเมือง ส่งผลทำให้เกิดความร่อยหรอของทรัพยากร และเกิดมลพิษจากการผลิตและการบริโภคที่มากจนเกินความจำเป็น ทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น แนวทางการจัดการเพื่อลดการใช้ทรัพยากรดังกล่าว จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด มุ่งสู่สังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>หน่วยงานรับผิดชอบ จึงได้ร่วมกับกับ หน่วยงานสนับสนุน ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน จัดทำโครงการการสร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเตรียมความพร้อมให้กับภาคประชาชน นักเรียน ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ในชุมชนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>
๗. ความสอดคล้องกับนโยบายอื่น	สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙
๘. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<p>๑. เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน นักเรียน ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. คริวเรือนและชุมชนสามารถมีความรู้ความเข้าใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p>
๙. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ● อัตราค่าใช้น้ำของครัวเรือนต่อเดือนลดลง ● อัตราค่าใช้ไฟฟ้าของครัวเรือนต่อเดือนลดลง ● อัตราค่าใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของครัวเรือนต่อเดือนลดลง

-ตัวอย่าง-

๑๐. วิธีดำเนินการ	๑. จัดอบรมให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน นักเรียน ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการใช้ ทรัพยากรน้ำ ไฟฟ้า และน้ำมันเชื้อเพลิงในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ ๒. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพื่อกระตุ้นให้มีการใช้ทรัพยากรน้ำ ไฟฟ้า และน้ำมัน เชื้อเพลิงในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ ๓. จัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมร่วมกันกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ อาทิ ทสจ. พลังงานจังหวัด ฯลฯ																					
๑๑. แผนการดำเนินงาน	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">กิจกรรม</th> <th colspan="3">พ.ศ. ที่ดำเนินการ</th> </tr> <tr> <th>๒๕๖๒</th> <th>๒๕๖๓</th> <th>๒๕๖๔</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>๑. จัดอบรมให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>๒. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพื่อกระตุ้นให้มี การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>๓. จัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	กิจกรรม	พ.ศ. ที่ดำเนินการ			๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๑. จัดอบรมให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม				๒. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพื่อกระตุ้นให้มี การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ				๓. จัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม					
กิจกรรม	พ.ศ. ที่ดำเนินการ																					
	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔																			
๑. จัดอบรมให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม																						
๒. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพื่อกระตุ้นให้มี การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ																						
๓. จัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม																						
๑๒. แผนงบประมาณ	<table border="1"> <thead> <tr> <th>กิจกรรม</th> <th>งบประมาณ (บาท)</th> <th>แหล่งงบประมาณ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>๑. จัดอบรมให้ความรู้และสร้าง จิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</td> <td></td> <td>แผ่นดิน/จังหวัด/ อปท./เอกชน/.....</td> </tr> <tr> <td>๒. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพื่อ กระตุ้นให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ</td> <td></td> <td>แผ่นดิน/จังหวัด/ อปท./เอกชน/.....</td> </tr> <tr> <td>๓. จัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้และ สร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม</td> <td></td> <td>แผ่นดิน/จังหวัด/ อปท./เอกชน/.....</td> </tr> </tbody> </table>	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ	๑. จัดอบรมให้ความรู้และสร้าง จิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		แผ่นดิน/จังหวัด/ อปท./เอกชน/.....	๒. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพื่อ กระตุ้นให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ		แผ่นดิน/จังหวัด/ อปท./เอกชน/.....	๓. จัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้และ สร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม		แผ่นดิน/จังหวัด/ อปท./เอกชน/.....									
กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ																				
๑. จัดอบรมให้ความรู้และสร้าง จิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		แผ่นดิน/จังหวัด/ อปท./เอกชน/.....																				
๒. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพื่อ กระตุ้นให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ		แผ่นดิน/จังหวัด/ อปท./เอกชน/.....																				
๓. จัดนิทรรศการเพื่อให้ความรู้และ สร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม		แผ่นดิน/จังหวัด/ อปท./เอกชน/.....																				
๑๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง: ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ มีจิตสำนึกและความตระหนัก ในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ได้รับประโยชน์ทางอ้อม: ประชาชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี																					

-ตัวอย่าง-

(๒) โครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑. ชื่อแผนงาน	การสร้างสังคมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๒. ชื่อโครงการ	ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๓. หน่วยงานรับผิดชอบ	๑.๒. ๓.
๔. หน่วยงานสนับสนุน	๑.๒. ๓. สถาบันการศึกษา ๔. ภาคเอกชน ๕. องค์กรพัฒนาเอกชน
๕. หน่วยงานติดตามประเมินผล	๑.๒. ๓.
๖. ความเป็นมาของโครงการ	<p>ปัจจุบัน ประเทศไทยมีการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตและการบริโภคในแต่ละวันเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อาทิ การใช้พลังงานไฟฟ้า การใช้น้ำมันเชื้อเพลิง และการใช้ทรัพยากรน้ำ เป็นผลมาจากการเจริญเติบโตของภาวะเศรษฐกิจ และการขยายตัวของเมือง ส่งผลทำให้เกิดความร่อยหรอของทรัพยากร และเกิดมลพิษจากการผลิตและการบริโภคที่มากจนเกินความจำเป็น ทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น แนวทางการจัดการเพื่อลดการใช้ทรัพยากรดังกล่าว จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด มุ่งสู่สังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>หน่วยงานรับผิดชอบ จึงได้ร่วมกันกับ หน่วยงานสนับสนุน ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน จัดทำโครงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีส่วนร่วมของชุมชนและส่งเสริมให้ชุมชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเตรียมความพร้อมให้กับภาคประชาชน นักเรียน ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ในชุมชนเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถนำปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>
๗. ความสอดคล้องกับนโยบายอื่น	สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙
๘. วัตถุประสงค์ของโครงการ	เพื่อให้ประชาชน ชุมชน องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานและใช้ชีวิตประจำวันที่มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๙. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ● อัตราค่าใช้น้ำของครัวเรือนต่อเดือนลดลง ● อัตราค่าใช้ไฟฟ้าของครัวเรือนต่อเดือนลดลง ● อัตราค่าใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของครัวเรือนต่อเดือนลดลง
๑๐. วิธีดำเนินการ	๑. ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภายใต้การกำกับ รวมถึงองค์กรภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ ฉลากเขียว ตะกร้าเขียว ฉลากคาร์บอน

-ตัวอย่าง-

	<p>ฉลากประหยัดไฟเบอร์ ๕ ฉลากเกษตรอินทรีย์ ฉลากอุตสาหกรรมเขียว ตลอดจนโรงแรมสีเขียว</p> <p>๒. ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภายใต้การกำกับ รวมถึงองค์กรภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินโครงการสำนักงานสีเขียวตามหลักเกณฑ์ที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมกำหนด</p> <p>๓. รณรงค์ให้ประชาชน นักเรียน เจ้าหน้าที่ใช้จักรยาน รถโดยสารสาธารณะ ประหยัดการใช้น้ำ และใช้ไฟฟ้า ในการดำรงชีวิตประจำวัน</p>														
๑๑. แผนการดำเนินงาน	<p>กิจกรรม</p> <p>๑. ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. ส่งเสริมองค์กรภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ดำเนินโครงการสำนักงานสีเขียว</p> <p>๓. รณรงค์ให้ใช้จักรยาน รถโดยสารสาธารณะ ประหยัดการใช้น้ำและไฟฟ้า ในการดำรงชีวิตประจำวัน</p>		<p>พ.ศ. ที่ดำเนินการ</p> <table border="1" data-bbox="1094 583 1399 1024"> <tr> <td>๒๕๖๒</td> <td>๒๕๖๓</td> <td>๒๕๖๔</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔									
๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔													
๑๒. แผนงบประมาณ	<p>กิจกรรม</p> <p>๑. ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. ส่งเสริมองค์กรภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ดำเนินโครงการสำนักงานสีเขียว</p> <p>๓. รณรงค์ให้ใช้จักรยาน รถโดยสารสาธารณะ ประหยัดการใช้น้ำและไฟฟ้า ในการดำรงชีวิตประจำวัน</p>	<p>งบประมาณ (บาท)</p>	<p>แหล่งงบประมาณ</p> <p>จังหวัด/อปท.</p> <p>จังหวัด/ เอกชน/.....</p> <p>แผ่นดิน/จังหวัด/อปท./.....</p>												
๑๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	<p>ผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง: ประชาชน หน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>ผู้ได้รับประโยชน์ทางอ้อม: ประชาชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี</p>														

-ตัวอย่าง-

(๓) โครงการสร้างความยั่งยืนในการใช้ชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑. ชื่อแผนงาน	สร้างสังคมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๒. ชื่อโครงการ	สร้างความยั่งยืนในการใช้ชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๓. หน่วยงานรับผิดชอบ	๑.๒. ๓.
๔. หน่วยงานสนับสนุน	๑.๒. ๓. สถาบันการศึกษา ๔. ภาคเอกชน ๕. องค์กรพัฒนาเอกชน
๕. หน่วยงานติดตามประเมินผล	๑.๒. ๓.
๖. ความเป็นมาของโครงการ	<p>ปัจจุบัน ประเทศไทยมีการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตและการบริโภคในแต่ละวันเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อาทิ การใช้พลังงานไฟฟ้า การใช้น้ำมันเชื้อเพลิง และการใช้ทรัพยากรน้ำ เป็นผลมาจากการเจริญเติบโตของภาวะเศรษฐกิจ และการขยายตัวของเมือง ส่งผลให้เกิดความร่อยหรอของทรัพยากร และเกิดมลพิษจากการผลิตและการบริโภคที่มากขึ้นจนเกินความจำเป็น ทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น แนวทางการจัดการเพื่อลดการใช้ทรัพยากรดังกล่าว จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด มุ่งสู่สังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>หน่วยงานรับผิดชอบ จึงได้ร่วมกับกับ หน่วยงานสนับสนุน ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน จัดทำโครงการสร้างความยั่งยืนในการใช้ชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และส่งเสริมให้ชุมชน ตลอดจนเครือข่ายมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน</p>
๗. ความสอดคล้องกับนโยบายอื่น	สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙
๘. วัตถุประสงค์ของโครงการ	เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน หน่วยงาน ผู้ที่สนใจในชุมชน และภายนอกชุมชน มีส่วนร่วมและเป็นเครือข่ายในการใช้ชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๙. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ● อัตราค่าใช้น้ำของครัวเรือนต่อเดือนลดลง ● อัตราค่าใช้ไฟฟ้าของครัวเรือนต่อเดือนลดลง ● อัตราค่าใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของครัวเรือนต่อเดือนลดลง
๑๐. วิธีดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. สนับสนุนเครือข่ายในชุมชน ประชาชน และผู้ที่มีความสนใจ ดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ๒. ร่วมมือกับภาคเอกชน สถาบันการศึกษา รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำศูนย์เรียนรู้เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการใช้ชีวิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ๓. สนับสนุนการจัดทำเว็บไซต์ เฟซบุ๊ก เพื่อประชาสัมพันธ์ทางสื่อสังคมออนไลน์เรื่องกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชน และสร้างเครือข่าย

-ตัวอย่าง-

๑๑. แผนการดำเนินงาน	กิจกรรม	พ.ศ. ที่ดำเนินการ		
		๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
	๑. สนับสนุนเครือข่ายในชุมชนดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง			
	๒. ร่วมมือกับภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ในการจัดทำศูนย์เรียนรู้ การใช้ชีวิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม			
	๓. สนับสนุนการประชาสัมพันธ์ทางสื่อสังคมออนไลน์ เรื่องกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม			
๑๒. แผนงบประมาณ	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	แหล่งงบประมาณ	
	๑. สนับสนุนเครือข่ายในชุมชนดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง		อปท.	
	๒. ร่วมมือกับภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ในการจัดทำศูนย์เรียนรู้ การใช้ชีวิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		อปท.	
	๓. สนับสนุนการประชาสัมพันธ์ทางสื่อสังคมออนไลน์ เรื่องกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		อปท.	
๑๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	<p>ผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเครือข่ายจากภาคส่วนต่างๆ ในการดำเนินงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>ผู้ได้รับประโยชน์ทางอ้อม: ประชาชนมีการใช้ชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม</p>			

๔.๔ การติดตามและประเมินผล

ระหว่างหรือภายหลังกการดำเนินโครงการ ควรมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม เพื่อที่จะได้ทราบความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการ ปัญหาและอุปสรรคระหว่างดำเนินโครงการ รวมทั้งจะได้พิจารณาหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้การทำงานบรรลุผลสำเร็จ

ภายหลังกการดำเนินโครงการตามระยะเวลาแล้ว ควรประเมินความสำเร็จของโครงการ โดยการสำรวจตรวจสอบผลการดำเนินงาน หรือสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อจะได้นำมาประเมินรับทราบความสำเร็จที่เกิดขึ้น พร้อมสรุปและรายงานผลการดำเนินโครงการ

บรรณานุกรม

- ชาย โพธิ์สีตา. (๒๕๔๗). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. : อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
กรุงเทพมหานคร
- ฐนันต์ศักดิ์ บวรนนท์กุล. (๒๕๕๗). “การเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี. ๖(๒), หน้า ๑๘๖ - ๑๙๓.
- ทศนา แคมมณี. (๒๕๕๐). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๖.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (๒๕๕๘) “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการวิเคราะห์และประเมินโครงการ” สืบค้นข้อมูล
วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๑ จาก <http://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom๑๔/๐๑-๐๒-๐๑.html>
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (๒๕๔๔). การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๔). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๑,
จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (๒๕๕๓). “การวิจัยพัฒนารูปแบบ”. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ๒(๔).
- สุภางค์ จันทวานิช. (๒๕๕๓). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๘). กรุงเทพมหานคร : ด้านสหวิชาการพิมพ์.
สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี และสถาบันการจัดการบรรจุภัณฑ์และ
รีไซเคิลเพื่อสิ่งแวดล้อม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (๒๕๕๓). คู่มือการจัดการขยะมูลฝอยและ
วัสดุรีไซเคิล จังหวัดปทุมธานี (แนวทางการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย).
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๖๐ ก). แผนขับเคลื่อนการผลิตและ
การบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙. กรุงเทพฯ.
- Garriga, M. (2013). The Capacity Building Concept. Retrieved 1 August 2018, from
http://www.coastalwiki.org/wiki/The_Capacity_Building_Concept#Definitions_of_Capacity_Building
- UNDP. (2008). Supporting Capacity Development: The UNDP Approach.
- UNDP. (2011). "Supporting Capacity Building the UNDP approach". UNDP. Retrieved 6/8/2018.
- UNEP (2011). Paving the Way for Sustainable Consumption and Production: The Marrakech
Process Progress Report. Paris, France: United Nations Environment Programme.
- UNEP. (2011). Resource Efficiency: Economics and outlook for Asia and the Pacific. Canberra,
CSIRO Publishing.

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 โทรศัพท์ ๐-๒๒๖๕-๖๕๐๐ ต่อ ๖๗๖๗ - ๗๖
 โทรสาร ๐-๒๒๖๕-๖๖๐๖, ๐-๒๒๖๕-๖๖๐๖
 URL: <http://www.onep.go.th>
 Facebook: www.facebook.com/EnviPolicy
 Email: policy@onep.go.th